

ՆԱԽԱԳԱՆ ԱՍՏՏ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԹՈՒՄԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝ ՌՈՒՍԻՈՅ ՓՈՒՍՎԱՐՉԱՊԵՏ ՊՈՐԻՍՈՎԻ ԳԼԽԱԽՐՈՒԹԵԱՐ

Դամասկոս, ՍԱՆԱ- Սուրիոյ Նախագահ Պաշտար ալ Ասատ 8 Սեպտեմբերին ընդունեց ռուսական բարձրաստիճան պատուիրակութիւն մը, Ռուսիոյ փոխվարչապետ Իլիի Պորիսովի գլխաւորութեամբ եւ ռուս դիւանագետներու, գլխաւորաբար արտաքին գործոց Նախարար Սերկէյ Լաւրովի ներկայութեամբ:

Կողմերը իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին երկու երկիրներու բազմակողմանի, ջերմ գործակցութեան համար եւ պատրաստակամութիւն յայտնեցին զարգացնելու գայն՝ ի նպաստ երկու բարեկամ երկիրներու ժողովուրդներու շահերուն:

Տնտեսական գետնի վրայ, հանդիպումին ընթացքին քննարկուեցան երկու երկիրներուն միջեւ ստորագրուած համաձայնագիրներու իրականացման քայլերը եւ նոր համաձայնագիրներ կնքելու կարելիութիւնները, յատկապէս մեղմացնելու Սուրիոյ ժողովուրդին դէմ արեւմտեան կարգ մը երկիրներուն սահմանած տնտեսական պատժամիջոցներուն եւ պաշարումին հետեւանքները: Հանդիպումին ընթացքին համաձայնութիւն գոյացաւ նաեւ սկսելու Սուրիոյ տնտեսական շրջափակումը եւ անոր ժողովուրդին վրայ բանեցուած ճնշումները շրջանցող ընթացակարգերու գործարկումը:

Քաղաքական առումով, Ռուսիոյ պատուիրակութիւնը հաստատեց Ռուսիոյ Դաշնութեան շարունակական աջակցութիւնը Սուրիոյ եւ զօրակցութիւնը սուրիական տագնապի քաղաքական լուծման ջանքերուն, յատկապէս նկատի ունենալով, որ

արեւմտեան կարգ մը երկիրներ փորձեցին խոչընդոտել Սուրիոյ ժողովուրդին շահերէն բխող փոխըմբռնումի կամ համաձայնութեան քաղաքական իւրաքանչիւր յառաջընթաց: Պատուիրակութիւնը շեշտեց Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութեան, ինքնիշխանութեան եւ տարածաշրջանային ու միջազգային դերին վերականգնումին կարեւորութիւնը:

ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԶՕՐԱՎԻԳ ԿԸ ԿԱՆԳՆԻ ՍՈՒԻՒԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ

Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգ. Առաջնորդարանի դիւանը յայտնեց, որ ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը անցնող շաբաթներուն մօտէն հետաքրքրուելով Բերիոյ Հայոց Թեմի տարածքին տիրող տնտեսական տագնապին եւ պսակածեւ ժահրի համավարակին ստեղծած իրավիճակով, առցանց կապ հաստատեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանի եւ համայնքի պատասխանատուներուն հետ եւ բաժնեկցելով համայնքին մտահոգութիւնները նիւթական օժանդակութեամբ նեցուկ կանգնեցաւ համայնքի գաւակներուն, դէղորայքի եւ առողջապահական այլ կարիքներու ապահովման համար:

Նորին Սրբութիւնը կարելոր համարելով սուրիահայ համայնքին դերն ու նշանակութիւնը հայապահպանման եւ Հայաստան-Սուրիա յարաբերութիւններու խրախուսման մէջ, իր զօրակցութիւնը յայտնեց համայնքին, բարձր գնահատելով համավարակի եւ տնտեսական ծանր պայմաններու յաղթահարման համար տարուող աշխատանքները:

Իր կարգին, Նախագահ Ասատ հաստատեց, որ Սուրիա ճկուն քաղաքականութիւն կը վարէ, միաժամանակ կը պայքարի ահաբեկչութեան դէմ՝ վերստին ամրապնդելու երկրին կայունութիւնն ու ապահովութիւնը:

Սուրիոյ Նախագահը ժողովուրդին անուսով բարձր գնահատեց Ռուսիոյ դեկավարութեան եւ ժողովուրդին քաղաքական, գիւնդարական եւ տնտեսական նպաստը Սուրիոյ, որպէսզի վերջինս վերականգնէ իր ապահովութիւնն ու տարածքային ամբողջականութիւնը եւ յաղթահարէ ժողովուրդին ուղղուած տնտեսական ահաբեկչութիւնը: Նախագահը շեշտեց, որ Սուրիոյ կառավարութիւնը վճռականօրէն պիտի շարունակէ գործակցիլ ռուս դաշնակիցներուն հետ՝ կեանքի կոչելու երկու երկիրներուն միջեւ կնքուած համաձայնագիրներն ու խրախուսելու Սուրիոյ մէջ ռուսական շահարկման գործարքները:

ՀՅԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՄԱՐՄԻՆԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ ԱՅՅԵԼԵՑԻՆ ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ՎԵՆԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

ՀՀԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի «Օգնէ եղբորդ-Լիբանան» ծրագիրը մեկնարկած էր տասը օր առաջ: Այս ծիրին մէջ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի «Երկիր» հիմնադրամը պատրաստած է աննդամբերքի 1000 արկղեր, որոնք արդէն հասան Պէյրութի օդակայան եւ շուտով պիտի տրամադրուին հայ կարիքաւոր ընտանիքներուն: Այս առիթով Լիբանան ժամանեցին նաեւ ՀՀԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթելեան եւ Գերագոյն Մարմին անդամ Աշոտ Սիմոնեան:

Ի. Սաղաթելեան իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Արամ Ա. Կաթողիկոսին՝ լիբանանահայ եւ սուրիահայ համայնքներուն հանդէպ ունեցած հոգատարութեան ու գուրգուրանքին, ինչպէս նաեւ լիբանանահայութեան վերականգնումին համար Վեհափառին Նախածեռնած ու հովանաւորած համահայկական նուիրահաւաքի աշխատանքին, որուն արձագանգած են Հայաստանը, Արցախը եւ արտերկրի բոլոր համայնքները: Այս առիթով Արամ Ա. Վեհափառը շեշտեց լիբանանահայ եւ սուրիահայ համայնքներուն վերականգնումի անհրաժեշտութիւնը եւ անոնց համահայկական դերակատարութեան կարեւորութիւնը՝ հաստատելով, որ Մերձաւոր Արեւելքի երկիրներու հայ համայնքները տակաւին մեծ առաքելութիւն ունին կատարելիք մեր ժողովուրդի համահայկական եւ համազգային տեսլականներու իրականացման գործին մէջ: Հետեւաբար, ան շեշտեց, որ համայնքներու դիմագրաւած մարտահրաւերներու յաղթահարումը եւ այդ աշխատանքին հանդէպ ցուցաբերուած համահայկական զօրակցութիւնը ունի կենսական նշանակութիւն:

Հինգշաբթի, 3 Սեպտեմբերի առաւօտեան Իշխան Սաղաթելեան եւ Աշոտ Սիմոնեան, ընկերակցութեամբ ՀՀԴ Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէի անդամներ Յակոբ Հաւաթեանի եւ Մելիք Գարգաւորեանի, այցելեցին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին: Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչը առաջին հերթին ներկայացուց «Օգնէ եղբորդ-Լիբանան» ծրագիրին մանրամասնութիւնները եւ այս իմաստով շեշտեց ստեղծուած ճգնաժամին մէջ Լիբանանի համայնքին սատար ու զօրավիգ հանդիսանալու, ինչպէս նաեւ սուրիահայութեան նեցուկ կանգնելու ՀՀԴ հայաստանեան կառոյցին ամբողջական պատրաստակամութիւնը:

Վեհափառ Հայրապետը բարձրօրէն գնահատեց Գերագոյն Մարմինի Նախածեռնութիւնը՝ հաստատելով, նման օժանդակութիւններ, անկախ իրենց նիւթական արժէքէն բացի, ունին բարոյական խորիմաստ նշանակութիւն եւ գործնապէս կու գան ապացուցելու Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութեան հարազատ դրսեւորումը:

Հանդիպումը առիթ մը եղաւ նաեւ խորհրդակցելու Հայաստանի եւ Արցախի ժամանակակից հրատապ խնդիրներուն մասին: Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչը Վեհափառին փոխանցեց Հայաստանի ներքաղաքական կացութեան գծով կուսակցութեան տեսակետներն ու դիրքորոշումները: Կաթողիկոսը իր կարգին անհրաժեշտ նկատեց Հայրենիք-Սփիւռք յարաբերութիւններու առողջ ու նպատակաւոր դրուած հունաւորումը եւ այս ծիրին մէջ աշխատանքային գործադաշտերու լայն հնարաւորութեանց ստեղծումը:

Խմբագրական

ՎԵՐԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ (Ա.)

Նախապես անդրադարձ մը կատարած էինք սուրիահայ համայնքի վերակազմակերպման խիստ անհրաժեշտության, սկսելով միութիւններու եւ հաստատութիւններու մէջ նոր աշխատուժ պատրաստելու հրամայականէն:

Ինչո՞ւ յաճախ կը տառապինք աշխատանքի վարժութիւն ունեցող մարդու միջոցով, յատկապէս տագնապներու շրջանին, եւ մենք մեզ կը գտնենք մէկէ աւելի մակարդակներու վրայ աշխատանքի փորձառութիւն ունեցող մարդու միջոցով: Կարելի էր իրենց օգտուած անհատներ աշխատանքի կը հրաւիրենք՝ հարց մը լուծելու գոհունակութեամբ, միւս կողմէ, սակայն, այլ հարց մը յառաջացնելու մեծ հաւանականութեամբ, երբ յատկապէս ընտրուած անհատը չունի իր աշխատանքը անթերի կատարելու եւ զարգացնելու հիմնական տուեալները, այլ պարզապէս «բաց մը կը գոցէ»:

Գոյութիւն ունին մէկէ աւելի պատճառներ, սակայն այստեղ անդրադառնանք գէթ քանի մը հատին՝ գրոյցի, քննարկումի առաջարկներուն ընդառաջելու պատրաստակամութեամբ:

Մեր միութիւններուն թէ հաստատութիւններուն մէջ անհրաժեշտ կը գտնենք մուծել աշխատանքի փորձառութեան փոխանցումի ծրագրուած համակարգ, ռազմավարութիւն: Շրջաններ կ'ըլլան, երբ մեր հաստատութիւնները բարեբախտութիւնը կ'ունենան օժտուած ըլլալու որակեալ մարդու մը, սակայն այդ մարդու իր գիտելիքներով եւ փորձառութեամբ նորը պատրաստելու աշխատանք չի տանիր յաճախ, աւելի ճիշդ, չկայ հաստատութեան կողմէ որդեգրուած այնպիսի ծրագրեալ համակարգ մը, ուր մասնագէտները իրենց յաջողութիւնը պատրաստելու աշխատանքին լծուին նաեւ: Չնայած էլ կը մնան անոնք, որոնք անձնական մղումով եւ հեռանկարային մտածողութեամբ օժտուած ըլլալով կը տանին այդ աշխատանքը, սակայն նման գործընթաց պատահականութեան, կամ մէկ-երկու օրինակելի պարագաներու վստահելով անհրաժեշտ արդիւնքին չի հասնիր: Զարկ է միութեան կամ հաստատութեան ծրագիրին մէջ մուծել կազմակերպչական աշխատանքի այնպիսի դրոյթներ, որոնցով ինքնաբերաբար կը պատրաստուին նորերը: Դպրոցներու պարագային, օրինակ, կարելի է սկսիլ օգնական ուսուցիչներու, օգնական դաստիարակներու դրութեամբ: Աշխատանքի այս ձեւը կը կիրարկուի շատ մը վարժարաններու մէջ, ուր ուսուցիչին հետ դասարան կը մտնէ օգնական ուսուցիչը, որոշ պարտաւորութիւններ ստանձնելով, ուսուցիչին բացակայութեան ինք կը փոխարինէ ուսուցիչը եւ այսպէս տարիներու ընթացքին կ'ունենայ աշխատանքի որոշ փորձառութիւն, իսկ վարժարանը կ'ունենայ պատրաստ ուժեր, որոնք կրնայ մէկէ աւելի աշխատանք վստահիլ, իսկ ուսուցիչի մը հրաժարման պարագային զինք փոխարինողը ապահովել բնականոն ընթացքով:

Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը այս տագնապին առաջը մասամբ առնելու համար տարիներ առաջ յառաջացուցած էր կրթական ձեռնհասութեան միամեայ ուսումնառութեան առիթ: Միամեայ այս ուսումը աւարտելով, համալսարանաւարտ մասնագէտը անմիջապէս կրնայ որեւէ վարժարան աշխատանքի ընդունուիլ, առանց ունենալու աշխատանքի փորձառութիւն, հիմնուելով իր մասնագիտութեան եւ կրթական ձեռնհասութեան վկայականին վրայ:

Անհրաժեշտ է նաեւ, որ ուսումնակրթական պատասխանատու մարմիններ աւելի մեծ կարեւորութիւն տան ուսուցիչներու պատրաստման եւ վերապատրաստման ծրագիրներուն: Նման ծրագիրներ կը կազմակերպուին Գայատանի կողմէ, սակայն մեր ուսուցիչները որքանո՞վ կը մասնակցին անոնց, մասնակցելէ ետք ի՞նչ ներդրում կը բերեն մեր վարժարաններուն, ինչպիսի՞ փոփոխութիւններ կ'առաջարկեն տնօրէնութեանց կամ պատասխանատու մարմիններուն, ինչպէ՞ս կենքի կը կոչեն իրենց քաղած գիտելիքները: Այս բոլորը քննելի օրակարգեր են, որոնք կրնան արդիւնաւէտ եզրայանգումներու առաջնորդել ուսումնակրթական պատասխանատու մարմինները՝ որդեգրելու ռազմավարութիւն մը այսպիսի դժուարութիւններ կանխելու եւ ներկայ ժամանակներու պահանջին հետ քայլ պահելով ուսուցիչներու պատրաստութեան շարունակական աշխատանքի մը ձեռնարկելու համար:

Նոյնն է պարագան միութիւններուն: Եթէ վարչութիւններուն եւ այլ պատասխանատու կազմերուն մէջ մշտապէս ներգրաւուին երիտասարդ դէմքեր, որոնք փորձառուներուն կողքին աստիճանաբար իւրացնեն կազմակերպչական աշխատանքի, ծրագրաւորումի, գործի հետապնդման եղանակներն ու ձեւերը, աւելին. փորձառու միութեան կանխորոշ տրամադիր ու ընդունակ ըլլան նորերուն փոխանցելու իրենց փորձառութիւնը եւ նորերէն եւս սորովելու պատրաստակամութիւնն ցուցաբերեն, վստահաբար սերունդներու փոփոխութիւնը բնականոն ընթացքով պիտի իրականանայ եւ աշխատանքային իւրաքանչիւր շրջանի աւարտին փորձառու եւ հետաքրքրուող աշխատուժի մեծ բացեր պիտի չգոյանան, որքան ալ որ այլ պայմաններ (գաղթ, բազմազարգացում, տնտեսական դժուարութիւններ եւ այլն) ազդեն միութիւններու մէջ նոր աշխատուժ ներգրաւելու գործընթացին վրայ: Անհրաժեշտ է նաեւ առկայ մարդու ճիշդ բաշխումը կատարել, յարմար անձը յարմար պաշտօնին կոչելով կամ աշխատանքին լծելով եւ ընդունակ տարրերը ծանրաբեռնելով:

Մերունդներու շարունակականութիւնն ու աշխատանքային որակը պահելու եւ միութիւններու թէ հաստատութիւններու մէջ գործող մարդու միջոցով տագնապը լուծելու համար վերակազմակերպումի հեռանկարային ռազմավարութեան մշակումը առաջնահերթ հրամայականն է պատասխանատու մարմիններուն, յատկապէս մեր երկրի յետպատերազմեան ծանր իրավիճակին մէջ, որպէսզի թոյլ չտանք, որ տարիներու մեր աշխատանքը մաշի:

Ըլլանք իրապաշտ, ինքնաքննութեամբ ճշդենք մեր թերութիւններն ու սրբագրենք զանոնք յանդգնութեամբ, մատնանշենք մեր յաջողութիւններն ու նոր յաջողութիւններու ձգտիւք՝ հեռու մնալով եղածով բաւարարուելու եւ ամէն բան միայն մեր կարելիութեան սահմաններուն հետ համեմատելու մօտեցումէն: Այդ սահմանները հատելու արուեստին տիրապետելու ենք վերջապէս:

«Գ.»

-Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը, համագործակցելով ԻԻՆԻՍԵՖԻ հետ, մեկնարկեց «Վերադարձ Դպրոց» արշաւը՝ հաստատելով, որ հակառակ պակասեցնելու ժառանգութեան համաճարակին

տարածման, Սուրիան ի վիճակի է ապահովելու անվտանգ միջավայր ապահովելու աշակերտներուն եւ ուսուցիչներուն համար:

Դամասկոսի «Ճառուտաթ Յաշիմի» դպրոցին մէջ տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսին ընթացքին՝ լրագրողներու հարցումներուն պատասխանելով կրթութեան նախարար դոկտոր Տարեմ Թապասայունեց, որ աշակերտներուն կրթութիւնը որոշ ժամանակահատուած մը կասեցնելէ ետք, Կիրակի 13 Սեպտեմբերին, Սուրիոյ դպրոցները վերստին կը բանան իրենց դռները՝ ընդունելու աշակերտները նախազգուշական խիստ պայմաններու մէջ: Իւրաքանչիւր դպրոց պիտի ունենայ առողջապահական յատուկ յանձնախումբ մը, որ պիտի հետեւի աշակերտներու առողջութեան եւ վարակակիրներ յայտնուելու պարագային անմիջապէս համապատասխան բժշկական քայլերուն դիմէ:

Դպրոցներէն ներս աշակերտներուն համար պիտի ապահովուի մաքուր, ապահով եւ հականեխուած մթնոլորտ:

-Եգիպտոսի գիւտարական փորձագետ եւ վերլուծաբան, ղեկավար Թալէթ Մուսլիմ հաստատեց, որ Թուրքիոյ վարչակարգին եւ անոր նախագահ Ռեճեպ Թայիպ Էրտողանի որոշումով Յասիճի բնակչութիւնը ջուրէ զրկելը սուրիացի ժողովուրդին դէմ կիրարկուած բազմաթիւ ու յաջողական յանցագործութիւններէն մէկն է:

ՍԱՆԱ-ի Գահիրէի թղթակցին համաձայն Մուսլիմ ըսած է, որ այս սարսափելի յանցագործութիւնը կը պահանջէ միջազգային դատի ենթարկել յանցագործները, որովհետեւ այս արարքը մարդկութեան դէմ յանցագործութիւն է:

Մուսլիմ դիտել տուած է, որ այս յանցագործութիւնը անտեսուած է տարածաշրջանային եւ միջազգային կազմակերպութիւններու կողմէ: Անոնք որեւէ լուրջ քայլի չեն ձեռնարկած թրջական վարչակազմին դէմ եւ ոչ մէկ միջամտութիւն կատարած են լուծելու տագնապը:

-Չորեքշաբթի, 9 Սեպտեմբեր 2020-ին, Սուրիոյ Առողջապահութեան Նախարարութիւնը յայտարարեց, որ պակասեցնելու ժառանգութեան համաճարակին

Մահացած	Բուժուած	Վարակուած
143	780	3351

62 նոր պարագաներ արձանագրուեցան, 20 պարագաներ բուժուեցան եւ 3 վարակուածներ մահացան: Այսպիսով Սուրիոյ մէջ պակասեցնելու ժառանգութեան թիւը կը հասնի 3351-ի, մահացածներունը՝ 143-ի, իսկ բուժուածներունը՝ 780-ի:

-Լիբանանի Ընդհանուր Ապահովութեան Գլխաւոր Վարչութիւնը յայտարարեց, որ ալ Մասնա եւ ալ Ապուտիե անցքերուն ճամբով երկիր վերադառնալ փափաքող լիբանանցիներուն վերադարձը դիւրացնելու համար, այս ամսուան 8-10-ին Սուրիոյ հետ ցամաքային սահմանները պիտի բացուին:

Վարչութիւնը աւելցնելով ըսաւ, որ «Նախարարներու Խորհուրդին որոշումին հիման վրայ, 31 Մարտէն արտասահման գաղթած լիբանանցիներուն համար Սուրիոյ հետ ցամաքային սահմանները ալ Մասնա եւ ալ Ապուտիե սահմանային անցքերով պիտի բանին այս ամսուան 8-ին եւ 10-ին, առաւօտեան ժամը 9:00-էն մինչեւ կէսօրուան ժամը 4:00, լիբանանցիներուն եւ անոնց ընտանիքի անդամներուն համար «լիբանանցի որդի, լիբանանցի ամուսին կամ կին», որոնք կը գտնուին Սուրիա եւ կը փափաքին Լիբանան վերադառնալ:

Վարչութիւնը նախապէս քանի մը անգամ յայտարարած էր Սուրիոյ հետ ցամաքային սահմաններու բացումը՝ Սուրիայէն վերադառնալ փափաքող լիբանանցիներուն համար:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀ «ԴԵՊԻ ԱՊԱԳԱՅ ՏԱՆՈՂ ՃԱՄԲԱՆ ԴԵՏԶ Ե ՀԻՄՆՈՒԲԱԾ ԸՆԼԱՅ ՄԵՐ ՅԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԶԵՆՔԲԵՐՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ»

Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Արմեն Սարգսյանի 4-5 Սեպտեմբերին մասնակցած Է Արաբական Միացյալ Էմիրություններու եւ ՄԱԿ-ի Արդիւնաբերութեան Զարգացման Կազմակերպութեան (UNIDO) համանախագահութեամբ կազմակերպուած՝ Արտադրութեան եւ Արդիւնաբերութեան Համաշխարհային Վեհաժողովին (GMIS2020):

Միջազգային հեղինակաւոր այս վեհաժողովը այս տարի իրականացած է առցանց եղանակով եւ համախառնաբար համաշխարհային ակտիւ քան 90 առաջնորդներ, ինչպէս նաեւ միջազգային մեծ ընկերութիւններու ղեկավարներ՝ քննարկելու համար յետհամավարակային ժամանակաշրջանին երկիրներու կողմէն տնտեսութիւններու վերականգնումի կարելիութիւնները:

Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահը հանդէս եկած է վեհաժողովի՝ «Վերականգնելով բարեկեցութիւնը յետհամավարակային աշխարհին մէջ» խորագիրով քննարկումին ընթացքին:

Քննարկումը վարող՝ CNN-ի յայտնի մեկնաբան Ճոն Թեֆտերիոզ, դիմելով Հայաստանի Նախագահին, նշած է, որ վեհաժողովին կը խօսուի 4-րդ արդիւնաբերական յեղափոխութեան մասին, իսկ Արմեն Սարգսյանը բազմիցս ըսած է, որ 21-րդ դարուն մարդկութիւնը մուտք գործած է սրընթաց յեղափոխութեան փուլ: Ան Հայաստանի Նախագահին առաջարկած է խօսիլ համաշխարհային տնտեսութեան վրայ անոր ազդեցութեան մասին:

Նախագահ Սարգսյանի դիտել տուած է, որ «խօսքը միայն յեղափոխութեան մասին չէ, մարդկութիւնը մեծ փոխակերպումներու փուլ կ'ապրի: Մեր զարգացման նոր դարաշրջանը ես կ'անուանեմ այնպիսի աշխարհ, ուր իւրաքանչիւր անհատ կամ մասնիկ կը դառնայ շատ օրտէր, աշխարհին, ուր փոքրը կրնայ ըլլալ ոչ միայն գեղեցիկ, այլեւ՝ հզօր: Ուստի յեղափոխութիւնները մէկը միւսին պիտի մարտնչեն, պիտի ըլլան արդիւնաբերական, գիտական, արհեստագիտական, որուն հետեւանքով ալ մշտական փոփոխութիւններու փուլի մէջ պիտի ապրինք՝ հաւանաբար, ունենալով անկայունութեան զգացում, սակայն, միեւնոյն ատեն, մենք մուտք պիտի գործենք նոր, մեծ աշխարհ»:

«Անորոշութիւններու ժամանակի մէջ, եթէ դուն կորսնցնես մարդկային արժանապատուութիւնդ կամ մարդկութիւնդ, շատ դիւրին է դառնալ այլատեսաց, շատ դիւրին է մեղադրել ուրիշները քու ձախողութիւններուդ համար: Եւ ես հիմա աշխարհին մէջ կը տեսնեմ անկայութիւնը այնպիսի խնդիրներու, որոնք կը պատահին, քանի որ մենք անցումային փուլի մէջ ենք: Բոլորովին վերջերս, երբ Հայաստան կը պայքարէր պսակաձեւ ժահրին դէմ, եւ մեր դրացի Ատրպէյճան եւս կը պայքարէր այս ժահրին դէմ, Ատրպէյճան Հայաստանի հետ սահմանին վրայ սկսաւ զինուորական գործողութիւններ: Հոս ո՛ր է առողջ բանականութիւնը», հարց տուած է հանրապետութեան Նախագահը:

Արմեն Սարգսյան անդրադարձած է այդ շրջանին եւս Թուրքիոյ կարծի հռետորաբանութեան: «Ատիկա եւս կ'անհանգստացնէ զիս՝ իբրեւ Հայաստանի Նախագահ, քանի որ ատիկա զիս կը վերադարձնէ 105 տարի ետ, երբ Հայոց Ցեղասպանութիւնը տեղի ունեցաւ Օսմանեան Թուրքիոյ մէջ: Եւ զիս ակնի ու ակնի շատ կ'անհանգստացնէ այն, որ ատրպէյճանցի որոշ պաշտօնեաներ կը խօսին Հայաստանի հիւլէական կայանը հարուածելու մասին, որ չլսուած բան է: Հայկական հիւլէական կայանը հարուածելը պիտի վնասէ ո՛չ միայն Հայաստանին, այլ նաեւ բոլորին, բոլոր դրացիներուն՝ Վրաստանին, Ատրպէյճանին եւ Թուրքիոյ: Եւ ատիկա պիտի ըլլայ այլ «Զեռնապիլ» մը շրջանին մէջ», դիտել տուած է Նախագահը:

Ան յոյս յայտնած է, որ հին աշխարհին նորին անցնելու փոխակերպման այս դժուար ընթացքին մենք չենք կորսնցնել մեր ողջախոհութիւնը, մարդկայնութիւնը: «Այդ իսկ պատճառով ես կ'օգտագործեմ «ժառանգութիւն» բառը: ՄԱԿ-ը շատ արժեքաւոր եւ հզօր ժառանգութիւն է, որ մենք ունինք 21-րդ դարուն մէջ: Միակ բանը, որ պէտք է ընենք, ուժեղացնելն է եւ նոր իմաստ հաղորդել այս հրաշալի կազմակերպութեան: Մեր ժառանգութիւնը ոչնչացնելը յառաջանալու սխալ ճանապարհ է: Դեպի ապագայ տանող ճամբան պէտք է հիմնուած ըլլայ մեր յաջողութիւններուն եւ ձեռքբերումներուն վրայ», եզրափակած է Նախագահ Սարգսյանը:

ՊԱԻԹ ՏՕՆՈՅԵԱՆ ԿԱՐԵԻՐ ՀԱՄԱՐԱԾ Ե ՄԻԱՅԵԱԼ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՈՒՉՄԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԸՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութեան տեղեկատուութեան եւ հասարակայնութեան հետ կապերու վարչութիւնէն յայտնեցին, որ ՀՀ պաշտպանութեան Նախարար Դաւիթ Տօնոյեան 9 Սեպտեմբերին ընդունած է ՀՀ-ի Միացեալ Թագաւորութեան դեսպանութեան գործերու

ժամանակաւոր հաւատարմատար տիկին Յելեն Ֆազէյին:

Պաշտպանութեան Նախարարը շնորհաւորած է տիկին Ֆազէյին Հայաստանի մէջ իր առաքելութիւնը սկսելուն համար եւ մաղթած նորանոր ձեռքբերումներ հայ-բրիտանական յարաբերութիւններու զարգացման գործընթացին մէջ, մասնաւորապէս՝ պաշտպանութեան ոլորտին մէջ: Ըննարկման ընթացքին Դաւիթ Տօնոյեան գոհունակութիւն յայտնած է երկկողմ գործակցութեան ներկայ մակարդակին առումով եւ յոյս յայտնած, որ համավարակին հետեւանքով տեղի ունեցած սահմանափակումներուն մեղմացումէն ետք փոխգործակցութիւնը նոր թափ կը ստանայ: Ան կարեւոր համարած է յատկապէս երկկողմ ռազմաքաղաքական քննարկումները՝ միջազգային եւ տարածաշրջանային անվտանգային հարցերու շուրջ դիրքորոշումներու փոխանակման նպատակով:

Պաշտպանութեան Նախարարը անդրադարձած է նաեւ տարածաշրջանին մէջ տեղի ունեցող զարգացումներուն եւ ներկայացուցած իր մտահոգութիւնները անվտանգութեան միջավայրին շուրջ ստեղծուած իրավիճակին մասին:

ԱՌՅԱՆՑ ԶԵՎՈՒՅՈՒՄ ՄԵՐԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԻՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

«Հայրենիք».- 20 Օգոստոսին, կազմակերպութեամբ Արեւելեան Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբին, տեղի ունեցաւ «Սերի դաշնագիր՝ անաւարտ պարտականութիւն մը» նիւթով առցանց հաւաքը, մասնակցութեամբ երեք փաստաբաններու՝ Վիգէն Սոնտէնց Փափագեանի, Սթիւ Տետեանի եւ Արմեն Յովհաննէսեանի:

Չրուցավար Փափագեան յայտնեց, որ Սերի դաշնագիրը եղաւ միջազգային օրենքի եւ իրաւունքի այն միակ փաստաթուղթը, որուն մէջ մանրամասնօրէն ճշդուած ու քարտեզագրուած են հայկական ու թրքական պետութիւններուն միջեւ միջազգային սահմանները՝ Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Ուիլսոնի իրաւարարութեամբ:

Յովհաննէսեան մանրամասն տեղեկութիւններ փոխանցեց դաշնագրի ստորագրութեան պաշտօնական արարողութեան եւ դաշնագիրին կարելի կետերուն մասին:

Տետեան շեշտեց, թէ Սերի դաշնագիրը մէկն էր Առաջին Աշխարհամարտին անարտոյ իրաւականօրէն հաստատագրող այն դաշնագիրներէն, որոնք պատերազմի յաղթական կողմէն պարտադրուեցան Գերմանիոյ, Աւստրո-Հունգարիոյ, Պուլկարիոյ եւ Օսմանեան կայսրութեան վրայ:

Չրոյցը բաւական երկար տեւելուն պատճառով, յառաջկային հարցում-պատասխանի յատուկ առցանց հաւաք մը տեղի պիտի ունենայ: Այս ձեռնարկը կազմակերպուած էր Հայ Իրաւաբանական Միութեան եւ Արեւմտեան Ամերիկայի ու Զանաւառայի Հայ Դատի յանձնախումբերուն կողմէ:

Աւելցնենք, որ Պոսթըլի «Սարդարապատ» կոմիտէն ալ նման առցանց ձեռնարկ մը կազմակերպած էր 23 Օգոստոսին, օրուան բանախօսն էր Երեւանի համալսարանի դասախօս Խաչատուր Ստեփանեան:

Յայտարարութիւն

Հայ Աւետարանական Բեթել Երկրորդական վարժարանը 2020-2021 տարեշրջանին համար կարիքը ունի տնտես հայրիկի եւ տնտես մայրիկի:

Փափաքողները կրնան դիմել Հայ Աւետարանական Բեթել Երկրորդական վարժարան կամ հեռաձայնել հետեւեալ թիւին 4659530:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ՝ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Լուսին Ապահան-Չիլվբոջեան

2020-2021 ուսումնական տարեշրջանը կը սկսի Նոր ակնկալիքներով, Նոր ձեռքբերումներով եւ Նոր նկրտումներով:

Սովորական թուացող վերամուտի Նախապատրաստական աշխատանքներուն մէջ արտասովոր է համավարակի իրողութիւնը:

Կրթական համակարգը ընկերային կեանքի կարեւոր մէկ օղակը ըլլալով իր ազդու դերակատարութիւնը ունի Նորահաս սերունդի կրթադաստիարակչական գործընթացին մէջ:

Նախորդ ուսումնական տարեշրջանի կիսուն, Սուրիոյ մէջ համավարակի յայտնաբերումէն ետք, Կրթական Նախարարութեան որոշումով ուսումնական ընթացքը կասեցուեցաւ:

Պետական կողմեր, որոշ դպրոցներ զանազան ձեւերով փորձեցին առցանց հարթակներէն օգտուիլ եւ ուսումնառութեան ընթացքը պահել:

Թէ որքանով արդիւնատու էին այդ աշխատանքները վիճելի կը մնան:

Ամէն վերամուտի, աշակերտները Նոր երազներով կ'ուղղուին դպրոց: Կրթական մշակներն ալ իրենց կարգին, տարի մը աւելի հմտութիւն ձեռք ձգած ըլլալով, կը ջանան լաւագոյնը իրագործելու տենչով վերսկսիլ իրենց աշխատանքը:

Սակայն այս օրերուն, երբ դպրոցները կը պատրաստուին իրենց դռները բանալ աշակերտութեան ընդառաջ, վախի եւ շփոթի համատարած կացութիւն մը կը տիրէ ամէնուրեք:

Ճնողներ անորոշութեան մէջ են: Մէկ կողմէն համավարակի ճնշող իրողութիւնը, միւս կողմէն երկրին մէջ տիրող տնտեսական սուր տագնապին հետեւանքով գրեական պիտոյքներուն աներեւակայելի սղաճը անել կացութեան կը մատնեն գիրենք:

Դպրոցը պատերազմական տարիներուն անգամ մեր բնականոն կեանքի Նախարարալը ապահովող հիմնական կռուանը դարձաւ:

Դուրսը ամէն տեսակ վայրագութիւն, պայթում, ահ ու սարսափ, բայց դասարանէն ներս տիրող խանդավառութիւնը, Նոր գիտելիք մը ձեռք բերելու տենչը հոգեկան գոհունակութիւն տալով կ'անջատեն մեզ տաղտկալից իրականութենէն:

Եթէ կրթական մեր համակարգը քննական ակնոցով դիտենք, պիտի տեսնենք, որ յառաջադէմ երկիրներու հետ բաղդաբար, մենք յարաբերաբար հեռու կը մնանք համավարակի համար Նախագրուչական քայլերը պահելով ուսման ընթացքը վերսկսելու միջոցները կիրարկելէ: Թէ՛ այս մարզին մէջ մասնագետ անձնակազմ չունենալը, թէ՛ ալ Նիւթական անցուկ պայմանները խոչընդոտներ կրնան հանդիսանալ պատկաճեւ ժախրեն Նախագրուչական առողջապահական ամբողջական միջոցներու ապահովման:

Քթակապերով դասաւանդութիւն, հականեխիչներ օգտագործել, շերմութիւնը չափել... ինչպէ՞ս քայլ պահել:

Աւելցնենք Նաեւ արտագաղթի հետեւանքով տարբեր դասանիւթերու պարագային նկատելի դարձած մարդու թի պակասը, վերապատրաստուած եւ որակեալ ուսուցիչներու բացակայութիւնը:

21-րդ դարու աշակերտը քննական միտք ունի, գիտելիքներու սրընթաց հասանելիութեան շնորհիւ բանիմաց է: Ուստի ուսուցիչը իրեն համար պիտի ըլլայ ոչ թէ գիտելիք փոխանցողը, այլ իրեն ձեռք երկարողը եւ սորվեցնողը՝ որոնելու համար գիտութեան մայր ակունքը:

Գիտութեան ձեռնհասութեան կողքին, անշուշտ, հալեպահայ գաղութին հիմնական առաքելութիւնը կը մնայ սերունդները հայեցի դաստիարակութեամբ տոգորելը:

Հայեցի դաստիարակութիւնը մեծ տուեալներ չի պահանջեր: Բաւական է սեր տածել մայրենիին հանդէպ եւ անոր ուղեկցող հետեւողական աշխատանք տանիլ աշակերտին հետ, մայրենիով ազատ արտայայտուելու հարթակներ բանալով անոր դիմաց, որպէսզի ունենանք անկաշկանդ եւ անսխալ լեզուով արտայայտուող եւ ինքնավստահ հայ սերունդներ:

Դժուարութիւններն ու մարտահրաւերները բազում են, բայց անյարդթահարելի չեն:

Իրավիճակը բարդ է, բոլորին առողջութիւնը անշուշտ՝ առաջնային, սակայն աշակերտներն ու ծնողները կ'ակնկալեն ուսումնակրթական բնական ընթացքի մը, մաքուր եւ հականեխուած միջավայրի մը ապահովումը: Դպրոցներուն հիմնական մարտահրաւերը այս երկուքին ապահովումն է այս տարի:

Կասկած չունիք, որ մեր դպրոցները իրենց առաւելագոյն ճիգը ի գործ պիտի դնեն, որպէսզի յաջողին ապահով ու հեզասահ տարի մը սկսիլ՝ առողջ ու յաջողակ տեսնելու իրենց աշակերտներն ու ուսուցչական կազմերը:

Այսպիսի պայմաններու մէջ կը պատրաստուինք դիմաւորել վերամուտը, լաւատեսութեան ակնկալիքով եւ ուսումնական բարի տարի մը մաղթելով բոլորին:

Յայտարարութիւն

Համազգայինի Հալեպի Հայագիտական Հիմնարկի Վարչութիւնն ու Տնօրէնութիւնը հետաքրքրուողներու ազնիւ ուշադրութեան կ'ուզեն յանձնել թէ:

1- Հիմնարկին 2020-2021 ուսումնական տարեշրջանի քառամեայ ծրագիրին դասաւանդութիւնները պիտի վերսկսին Երկուշաբթի, 5 Յոկտեմբեր 2020-ին:

2- Արձանագրութեան համար կարելի է դիմել հիմնարկի գրասենեակ՝ Համազգայինի «Չաւարեան» Մշակութային կեդրոն, Նոր Գիւղ, 15 Մեպտեմբեր 2020-էն սկսեալ, ամէն օր առաւօտեան ժամը 10:00-էն 1:00, բացի Շաբաթ եւ Կիրակի օրերէն:

3- 2019-2020 ուսումնական տարեշրջանի վերաքննութիւնները տեղի պիտի ունենան Երկուշաբթի, 15 Մեպտեմբեր 2020-էն սկսեալ:

Արդ, բոլոր անոնք, որոնք պիտի արձանագրուին կամ պիտի մասնակցին վերաքննութեան, պարտին հեռաձայնել հետեւեալ թիւին՝ 0944277994, հաստատելու իրենց մասնակցութիւնը եւ ստանալու ժամանակացոյցը:

ՊԱՇՏՈՆԵԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԻՔ

Ազգ. Զարեն Եփփէ Ճեմարանը 2020-2021 ուսումնական տարեշրջանին համար կ'արիքը ունի հետեւեալ պաշտօնեաներուն.

- Դաստիարակի
- Անգլերէնի ուսուցիչի
- Բնագիտութեան ուսուցիչի
- Ֆրանսերէնի ուսուցիչի
- Հայերէնի ուսուցիչի
- Մարմամարզութեան ուսուցչուհիի
- Տնտես մայրիկի:

Ուսուցչութեան համար դիմողները անհրաժեշտ է որ ունենան սուրիական համապատասխան համալսարանական վկայական եւ կրթական ձեռնհասութեան վկայական (թափիլ դարպառի) կամ աշխատանքի փորձառութիւն:

Փափաքողները կրնան ներկայանալ Ճեմարանի տնօրէնութեան ամէն օր, առաւօտեան ժամը 10:00-1:00, բացի Կիրակի օրերէն:

Ազգ. Զարեն Եփփէ Ճեմարանի Տնօրէնութիւն

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՊԱՇՏԱՍՈՒՆՔ

Պօզեագալեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ.

- Սուրիոյ Հայ Աւետ. Համայնքի Պետ Վեր. Յարութիւն Սելիմեանին
- ՄԱՀԱԵ Միութեան Կեդրոնական Մարմինին
- Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութեան Գործադիր Տնօրէն տիար Չաւեն Խանճեանին
- Սուրիոյ Հայ Աւետ. Եկեղեցիներու Համայնքային Գործադիր Մարմինին
- Հալեպի Հայ Աւետ. Եկեղեցիներու Միացեալ Ժողովներուն եւ հաստատութեան
- Ճինիշեան Յիշատակի Ձեռնարկի Տնօրէնութեան եւ բոլոր անոնք, որոնք անձամբ, գիրով, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ եւ հեռաձայնով մասնակցից դարձան իրենց հարազատին՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ

ՇԱՀԷ ՊՕՁԵԱԳԱԼԵԱՆԻ

մահուան սուգին:
Հանգուցեալին յիշատակի պաշտամունքը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 13 Մեպտեմբեր 2020-ի առաւօտեան ժամը 11:00-ին, Հայ Աւետ. Ըմբանուէլ եկեղեցոյ մէջ:
Ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին Եկեղեցոյ ներքնասրահը:

ՀԱՐՑԱԶՈՐՈՅ

ՊԿՏ. ԹԱՍԱՐ ԳԱՊԱՔԵԱՆ-ՅԱՇԵՕԼԵԱՆ. «ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՐ Է ՅԱՐԳԵԼ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՄԱՆ ԱՅՆ ԲՈԼՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ, ՈՐՈՆՔ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐՈՒԻՆ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆ»

Պսակաձեւ ժահրէն նախագգուշացման ճշգրիտ միջոցներուն մասին յաւելեալ լուսաբանութիւն ստանալու եւ մեր ընթերցողները իրագել դարձնելու համար, «Գանձասար» դիմեց Պէյրութի Ամերիկեան Գամալարանի Գանձասարի Առողջապահութեան բաժանմունքի դասախօս, Գամալարանի Կեդրոնական Վարչութեան փոխատենապետ դոկտ. Թամար Գապաքեան-Յաշեօլեանին, որ սիրայօժար ընդամաջեց մեր առաջարկին՝ պատասխանելով ընթերցողներէն մեզի հասած շարք մը հարցումներու եւ իր մասնագիտական փորձառութեամբ նպաստելով հանրային իմացութեան մակարդակի բարձրացման: Կը հրապարակենք հարցազրոյցի երրորդ եւ վերջին բաժինը:

«Գանձասար»- Պսակաձեւ ժահրի համավարակէն պաշտպանուելու համար ինչպէ՛ս կրնանք մեր դիմադրողականութիւնը զօրացնել:

Թամար Գապաքեան-Յաշեօլեան- Շատ կարելոր է յարգել նախագգուշացման այն բոլոր միջոցները, որոնք կը թելադրուին ժողովուրդին, այսինքն՝

Ա- Յաճախակիօրէն ձեռքերը լուալ նուազագոյնը երեսուն երկվայրկեան տեւողութեամբ եւ բոլոր մասերով՝ մատներն ու դաստակը ներառեալ:

Բ- Խճողումի մէջ ըլլալու եւ ուրիշներու հետ տեսակցութիւն ունենալու պարագային անպայման դիմակ կրել: Չդպչիլ երեսին, մանաւանդ աչքերուն, քիթին եւ բերնին:

Գ- Մեր օգտագործած սեղանները, աթոռները եւ տարածութիւնը, որուն վրայ կ'աշխատիք, առօրեայ դրութեամբ հականեխել եւ մաքուր պահել:

Այս բոլորը կիրառելով, երբ մաքուր ըլլայ մեր մարմինը եւ շրջապատը, անշուշտ մենք աւելի կրնանք դիմադրել հիւանդութիւններուն, որոնք կարգին նաեւ պսակաձեւ ժահրի համաճարակին:

Մինչեւ օրս որեւէ մէկ գիտական ուսումնասիրութիւն կամ տուեալ չկայ, որ կը փաստէ, թէ սնունդի տեսակով մը կամ յատուկ ձեւով մը մենք կրնանք պաշտպանել մենք զմեզ, կամ կրնանք աւելի ուժեղ դիմադրողականութիւն ունենալ այս համավարակին դէմ: Այդ պատճառով կը յանձնարարուին կանխարգիլման միջոցներ, որոնք գործադրելով կը հաւատանք, որ պիտի դիմադրենք հիւանդութեան:

- Ժողովուրդին շարունակ կը յանձնարարուի առողջ ապրելակերպ ունենալ, որպէսզի բոլոր տեսակի հիւանդութիւնները կարենանք յաղթահարել, նոյն սկզբունքէն մեկնած այս փուլին կը յանձնարարուի ճնշուածութենէ հեռու մնալ, մանաւանդ հետեւողական ճնշուածութենէ՝ chronic stress-է, որովհետեւ երկար ժամանակ եթէ այդ վիճակին մէջ մնանք, մեր մարմինէն ներս, հոգեկան բարդութիւններուն կողքին, կրնան ֆիզիքական ախտեր յայտնուիլ: Գիտութիւնը յստակօրէն կը փաստէ, որ գերճնշուածութիւնը մեր դիմադրողականութիւնը կը նուազեցնէ բոլոր հիւանդութիւններուն դէմ, որոնք կարգին նաեւ պսակաձեւ ժահրի համաճարակին դէմ:

- Դիմադրողականութիւնը կրնանք զօրացնել մեր քունի ժամերը կանոնաւոր պահելով եւ չխանգարելով: Իւրաքանչիւր անհատ պէտք է ուշադիր ըլլայ, որ առօրեայ դրութեամբ իրեն պէտք եղած քունի ժամերը ամբողջացնէ:

- Միշտ կը թելադրուի կանոնաւոր կերպով մարզանք ընել, նաեւ այս պարագային, թեթեւ կամ միջակ տարողութեամբ մարզանքը օգտակար է, ինչպէս՝ քայլել կամ տունէն ներս ուրիշ տեսակի մարզանք ընել: Մարզանքով առողջ կը պահենք մեր արեան շրջանառութիւնը եւ կը նպաստենք, որ ճնշուածութիւնը թեթեւայ, եթէ մենք գործէն կամ կեանքի տարբեր դժուարութիւններէն այդ ճնշուածութիւնը կը զգանք:

- Առողջ սննդականոն ունենալ, ո՛չ թէ անպայմանօրէն ճաշի յատուկ տեսակներ կամ ուտեստներ օգտագործելով, որովհետեւ ինչպէս ըսի որեւէ մէկ գիտական տուեալ չկայ, որ կը փաստէ, թէ յատուկ ուտելիքներ կրնան մեր դիմադրողականութիւնը զօրացնել եւ պաշտպանել մեզ պսակաձեւ ժահրէն: Միտքը այն է, որ մենք եթէ միշտ սննդարար ուտելիքներուն առաջնահերթութիւն տանք, այսինքն՝ բանջարեղէններուն, պտուղներուն, ընդդէմընէն եւ մեր սնունդին մէջ թեթեւցնենք ոչ թարմ կամ ոչ բնական ուտելիքներու տեսակը, փոխարէնը միշտ ներառենք թարմ, սննդարար եւ առողջ սնունդ, այդ մէկը պիտի օգնէ որ մեր դիմադրողականութիւնը զօրանայ:

- Ուսումնասիրութիւններ ցոյց կու տան, որ կարգ մը կենսակերպեր, ինչպէս C կենսակերպը, D կենսակերպը, A կենսակերպը եւ կարգ մը մետաղներ, ինչպէս՝ գինկը եւ սիլիկոնը, կ'օգնեն մեզի հիւանդութիւնը աւելի կարճ տեւողութեամբ յաղթահարելու եւ աւելի արագ առողջանալու: Տակաւին ուսումնասիրութեան մէջ են եւ շատ մեծ փաստեր չկան այս բոլորը մատնանշող, բայց գիտենք, որ պսակաձեւ ժահրէն անդին այս կենսակերպերը կ'օգնեն, որ մեր դիմադրողականութիւնը զօրանայ եւ ընդհանրապէս կը յանձնարարուին առողջ ապրելակերպի մը ծիրէն ներս, այսինքն՝ մարզանքի, սնունդի, ճնշուածութեան դէմ պայքարի ծիրէն ներս:

Այս բոլորին մէջ կը ներառուին այս քիմիական կենսակերպերը եւ մետաղները, անշուշտ բժիշկին յանձնարարութեամբ, որովհետեւ անհատը եթէ ուրիշ դեղեր կը գործածէ կամ յատուկ հիւանդութիւններ ունի, պէտք է անպայման ստուգէ անոնց ազդեցութիւնը եւ ըստայնմ օգտագործէ:

- Ծխախոտ գերծ մնալ, նոյնիսկ կլկակէն, մանաւանդ համաճարակի այս օրերուն: Կարելի է դիմել բժիշկներու եւ մասնագէտներու, որոնք կրնան մեզի օժանդակել, որպէսզի մենք ծխախոտը ձգենք: Գիտական ուսումնասիրութիւններու հետեւանքով փաստուեցաւ, որ այն անհատները, որոնք ծխախոտ կամ կլկակ կը գործածեն՝ աւելի հակամետ են այս հիւանդութեան ծանր տեսակը ունենալու, որովհետեւ իրենք այդ դիմադրողականութիւնը չունին եւ արդէն իսկ իրենք թոքերը յոգնեցուցած են ծխախոտի հետեւանքով:

«Գ.»- Գամավարակի գոյութեան այս շրջանին առողջ ապրելակերպ վարելու համար ի՞նչ կը թելադրէք առաւելաբար:

Թ. Գ. Գ. Պէտք է համոզուիք, որ այս ժահրը մեր մէջ պիտի մնայ երկարատեւ եւ մենք պիտի սորվինք ընտելանալ այս իրականութեան հետ, որ մենք երկար տարիներ կրնայ ըլլալ ստիպուած ըլլանք ապրելու այս ժահրին հետ:

Գամավարակը տարբեր տարողութիւն պիտի ունենայ, տարբեր երկիրներու եւ տարածաշրջաններու մէջ: Զանի մը ամիս անգամ մը պիտի տեսնենք, որ տարածաշրջանի մը մէջ կամ երկրի մը մէջ հիւանդներուն թիւերը կ'աւելնան, ուրիշ տեղ մը կը պակսին: Այդ բոլորը տեղի պիտի ունենան, անշուշտ կախեալ են այդ երկրին մէջ կանխարգիլման միջոցներու օգտագործումէն եւ թէ որքանո՞վ ժողովուրդը կը հետեւի այդ բոլոր յանձնարարութիւններուն, որոնք կը տրուին իրեն: Որքանո՞վ պետութիւններ կրնան ստեղծել առողջ միջավայր հաստատութիւններ ներս կամ որեւէ մէկ տեղ, ուր ժողովուրդը ներկայ պիտի կրնայ գտնուիլ այնպէս մը, որ վարակը չտարածուի:

Երկու ուղղութեամբ պարտականութիւն գոյութիւն ունի, թէ՛ պետութիւնը պէտք է առողջ միջավայր ստեղծէ, եւ թէ՛ ժողովուրդը տրուած յանձնարարութիւններուն պէտք է հետեւի:

Դարձեալ կրկնելով անհրաժեշտ կը նկատեմ հաստատել, որ այս ժահրը երկարատեւ մեր մէջ պիտի ապրի եւ մենք պիտի վարժուինք ապրիլ այս ժահրին հետ: Եթէ մենք նախագգուշակական միջոցներուն պէտք եղածին պէս չհետեւինք, պիտի տեսնենք, որ հիւանդներուն թիւը կ'աւելնայ: Այսինքն՝ մենք մեր գէնքերը չենք կրնար ձգել եւ ըսել թէ արդէն իսկ համավարակը մեր երկրէն անցաւ եւ կրկին պիտի չվերադառնայ: Իրականութեան մէջ

ժահրը պիտի չանհետանայ, որովհետեւ տակաւին չունինք պատաստեղ եւ ազոր դեղերը, որոնք կրնան մարդոց կեանքը ազատել կամ հիւանդութեան տեւողութիւնը թեթեւցնել:

Մեր ապրելակերպը պիտի բարելաւենք ու յարմարինք ներկայ կացութեան, որպէսզի գերծ մնանք այս ժահրէն եւ հիւանդութենէն: Դոս կ'ուզեմ յիշեցնել, որ գիտութիւնը տակաւին չունի որեւէ տեղեկութիւն, որուն վրայ կրնանք

հիմնուիլ եւ ըսել, որ եթէ մենք մէկ անգամ վարակուեցանք այս ժահրէն, կրկին չենք կրնար վարակուիլ: Բոլոր մարդիկ հաւասարապէս, ով որ վարակուած էր եւ ով որ չէր վարակուած, մինչեւ օրս երկու խումբերն ալ հակամետ են վերստին վարակուելու:

Յաջողութիւնը կախեալ է մեր վարուելակերպէն: Իբր անհատներ ի՞նչ կրնանք ընել, որպէսզի կարենանք առողջ ապրիլ այս համավարակի ընթացքին եւ շարունակել մեր կեանքը: Ինչպէս տեսանք համավարակին սկիզբը ամբողջ աշխարհը կանգ առաւ եւ ամիսներ տեւեց, մինչեւ որ կարենանք անդադրաւալ, թէ այս համավարակը շուտով պիտի չանցնի եւ մենք պէտք է կարենանք վարժուիլ անոր հետ ապրիլ, որովհետեւ կարելի է կեանքը կեցնել սպասելով, որ այս ժահրը վերանայ:

Դիմա ամբողջ աշխատանքը կ'երթայ հոն, ուր պէտք է մարդիկ այլեւս սորվին, թէ ինչպէ՛ս կրնան իրենք կեանքը շարունակել, գիտնալով թէ ժահրը տակաւին կ'ապրի մեր մէջ եւ թէ ինչպէ՛ս կրնանք կանխարգիլման այս միջոցները կիրառել մեր առօրեայէն ներս:

Ուրեմն, մեր առօրեային մէջ, տուններէն ներս թէ տուններէն դուրս, աշխատանքի վայրերու մէջ, դպրոցներու մէջ, շուկաներու, ըլլան անոնք բացօթեայ տեղեր կամ գոց միջավայրեր, պէտք է անպայման հետեւինք կանխարգիլման միջոցներուն, այսինքն՝ ձեռքերը լուալ ջուրով եւ օճառով կամ *այլընտրով* պատրաստուած *ժելերով*, դիմակ կրելու սովորութիւնը եւ անպայման ճիշդ կրելու ձեւը սորվիլ, որովհետեւ եթէ սխալ կրենք այդ դիմակը, մենք մեզի եւ ուրիշներուն կրնանք վտանգի ենթարկել... աչքի, քիթի, բերնի չդպչիլ եւ անպայմանօրէն հեռաւորութիւն պահել մեր եւ ուրիշներուն միջեւ:

Վերոյիշեալ միջոցները շատ կարելոր են, որովհետեւ երբ մենք կը շփուինք ուրիշներու հետ գործի մէջ կամ ընկերային միջավայրերու մէջ, երբ կը պահենք այդ 1,5-էն-2 մէթր հեռաւորութիւնը, կը կրենք մեր դիմակները եւ մեր ձեռքերը միշտ մաքուր կը պահենք՝ կը պաշտպանուինք,

**Հարցազրոյց վարեց
Մարինա Չիլիբօշեան-Պողկեան
(Շար. 3 եւ վերջ)
Շար. էջ 8**

Ռուբեն Սեւակ-135 (Գ.)

Լայա Միսկարեան-Միսասեան

ՍՏԵՂՍԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

19-րդ դարու վերջին քառորդին, երբ արեւմտահայ գրականութեան մէջ ծաղկում կ'ապրէր իրապաշտ շարժումը՝ ծայր կ'առնէն համիտեան հալածանքները ու հայ մշակութային կեանքը կը կորսնցնէ իր բնականոն զարգացումին ընթացքը: 1890-ականներուն՝ ջարդերու եւ հալածանքներու հետեւանքով, հայ մտաւորականութեան ճնշող մեծամասնութիւնը փախուստ տուած ու ապաստան գտած էր Եւրոպայի տարբեր քաղաքներու մէջ: Գրական այս բեղուն շրջանի մայրամուտի մասին Արփիարեան կը գրէր. «Այսպէս ահա, գահավեժ անկում, խուճապական տագնապի, արիւն արցունքի մէջ նսեմացուեր կ'աղօտանար 1891-95-ի մտաւորական վերածննդի արեւածագը, որ սակայն անջնջելի յիշատակ մը կը թողուր, բեղմնաւոր արտը պարարտացրած»:

Պոլսոյ մէջ մշակուող գրականութիւնը, հակառակ հալածանքներու հետեւանքով ծնած յուսախաբութիւններուն, անձնակերպ, քաղցրեհիւստի շունչին, իրականութենէ կտրուած անձնական-յոռետեսական նեղ տրամադրութիւններուն, բոլորովին չմարեցաւ: Թեւ Պոլսոյ անձուկ միջավայրին մէջ մեծ արժեքներ չստեղծուեցան, սակայն «բեղմնաւոր արտը պարարտացրած» էր կրնար ամայութեան վերածուիլ: Հոն կը գործէին օժտուած բանաստեղծներ՝ Սիպիլ, Որբերեան, Զօպանեան եւ ուրիշներ: Տակաւին ներկայութիւն էր «Եղեգնեայ մի սրինգ կտրած՝ արեւ ու գարուն» երգող Մեծարեանը, որ իր բացառիկ նուրբ ու սքանչելի արուեստով տակաւին նոր հորիզոններ պիտի բանար. հոն էին գարտուղի, ինքնադրոշմ տաղանդներ՝ հոգեխոյզ ու մթաստուեր իր աշխարհով՝ Ինտրան, «բարձրաթիչ, վիրաւոր բայց հպարտ, մահաբոյր այլ յանձնապաստան» Եղիա Տեմիրճիպաշեան (Մ. Թեօլեօլեանի բնորոշումը), որոնք, այո՛, արուեստ ստեղծելու ունակ էին, բայց ոչ այն առողջ ու հայեցի արուեստը, որ կը պահանջէր ժամանակը: Համիտեան ծանր ճշումներու հետեւանքով դանդաղեցաւ, բայց չկասեցաւ հայ հոգեւոր կեանքին զարկերակը: Արշակ Զօպանեան, «Անահիտ»ի մէջ (Փարիզ) կը նշէր. «Թուրքիոյ հայոց մտաւորական կեդրոնը պիտի լոյս մը կ'արձակէ», սակայն նոյն ատեն ան անյոյս էր գալիքին հանդէպ ու կը շարունակէր. «...պատրաստուելու վրայ եղող սերունդը... պիտի վերականգնէ դպրոցը եւ գրականութիւնը...»:

Այդ սերունդը, թեւ յուսաբեկութեան տրամադրութիւններով, սակայն, Զօհրապի արտայայտութեամբ՝ «յեղափոխութեան նախօրեակը» կը ստեղծէր (գրական յեղափոխութիւն-Լ.Մ.): Կը պատրաստուէր այն մթնոլորտը, որ շուտով պիտի բերէր յորդ ակիքը 1908-1915-ի մեր անկրկնելի գրական բերքը ստեղծողներուն՝ Սիամանթօ, Վարուժան, Թեքեան, Սեւակ, Զարդարեան:

Ռուբեն Սեւակ գրականութիւն մուտք գործեց, երբ պոլսական գրական մթնոլորտը կ'եռար իր բազմազանութեամբ ու գրականութեան հետագայ ուղիին որոնումներով: Բազմադարեան հայ գրականութեան հարուստ անանդները կ'արժեւորուէին: Արշակ Զօպանեան կը շարունակէր մնալ գրականութեան նաւապետի դերին մէջ եւ կը նշէր գրականութեան գալիք ուղին, հետեւեալ կ'ետերով՝ 1. «Ճանչնալ եւ մեր նոր սերունդներուն ճանչցնել ինչ որ կայ գեղեցիկ ու ինքնատիպ՝ մեր նախնեաց գրականութեան եւ արուեստի մէջ, ինչպէս եւ հայ ժողովրդական քնարին արտադրութեան մէջ... 2. Կատարել ուսումնասիրութիւններ օտար գրականութեան ու արուեստի մեծագոյն դեմքերուն եւ շրջանակներուն վրայ. եւ խնամքոտ թարգմանութիւններ արեւմտեան եւ արեւելեան մեծ գրականութեան ամենէն կարեւոր

իրաշակերտներուն: 3. Արտադրել ինքնատիպ գործեր, մեր ժամանակի ոգւոյն, պահանջներուն, ճաշակին համապատասխան, եւ որոնք իրենց մէջ ի յայտ բերելով հետզհետէ անելի մեծ գրական զարգացում, մտայնութիւն, ճոխութիւն, ձեւի կատարելութիւն՝ մեր գրականութիւնն ընդարձակեն, զօրացնեն, գայն տանին միշտ դէպի անելի բարձրը, գայն կարող դարձնեն մեծագոյն գրականութեանց հետ մրցելու»:

Ահա բարձրաթիչ ու բարձրարուեստ գրականութիւն ստեղծելու ճամբան, գոր կը հետապնդէին մեր նախնիքը: Սակայն թրջական ետթաղանին տակ, ջարդերու մղձաւանջին մէջ, անոնք չէին կրնար Եւրոպացի բանաստեղծներու լայն թռիչքը ունենալ, կամ այլազան կերպերու մէջ փորձել գտնել գեղարուեստի ճշմարտութիւնը,

ծնունդ տալով այլազան դպրոցներու: Արիւնահոսող հայրենիքը կը պահանջէր «Տեղին ցաւը եւ ցեղին ուժը բանաստեղծել», մանաւանդ իր յուսալքութեան մէջ ընդարմացած ժողովուրդին իր Ուժը յիշեցնել, Ոգին արթնցնել: Ահա այդ յանձնառութեան կրողներէն մին էր Ռուբեն Սեւակ, Սիամանթօյի, Վարուժանի եւ միւսներու հետ միասին: Հայ բանաստեղծները, քիչ բացառութեամբ (Ինտրա, Տեմիրճիպաշեան), խորապէս չազդուեցան Եւրոպական գրական ու փիլիսոփայական հոսանքներէ, ծայրայեղութիւններու մէջ չմտան, չունեցան ընկերային պայքարէ հեռանալու, իրենց անձին մէջ պարփակուելու, յուսալքումի ու մահուան տրամադրութիւնները, որովհետեւ հայ կեանքի արիւնտ ու արհաւիրակ իրականութիւնը հայ բանաստեղծներու մէջ կ'արթնցնէր իրենց առաջին պարտականութեան գիտակցութիւնը, գանոնք կը մղէր, Վարուժանի արտայայտութեամբ՝ «մերթ լալու, մերթ մռչելու, եւ զինելու բռունցքս, հոգիս բռունցքիս մէջ»:

Սեւակի գրական դիմագիծը կը կազմաւորուէր քանի մը ազդակներու տակ՝ մէկ կողմէն, իբրեւ գաղափարական հենք՝ Եւրոպայի մէջ տիրող ընկերային անհասարկութեանց դեմ աշխատաւորական խաւերու պայքարի խռովայոյզ մթնոլորտը. միւս կողմէն, որպէս արուեստի չափանիշ, կար Եւրոպական գրական հոսանքներու առկայութիւնը. վերջապէս, մշտական ազդակ էր իր հոգիին կանչը՝ արիւնահոսող հայրենիքին ցաւը: Սեւակ կեանքը դիտող, խորհրդածող ու վերլուծող քերթող է: Իր քնարի հիմնական լարերն են՝ աշխարհի մէջ տիրող ընկերային անարդարութիւններու հետեւանքով աշխատաւոր մարդու

տառապանքը, հայրենիքը՝ իր տառապանքով ու յոյսերով, ու, բնականօրէն՝ անձնական սիրոյ երգերը:

Ան, որպէս մշտապէս անիրաւուած, հալածուած ու տառապած ազգի գաւակ՝ առաւել զգայուն է մարդկութեան անարդարութիւններուն հանդէպ: Ան խորապէս ու կարծես իր մորթին վրայ կը զգայ թշուառ մարդոց ցաւը՝ ըլլան անոնք ընչազուրկ գործաւոր, փողոց մաքրող, կամ հասարակաց տան մէջ իր մարմինը ծախող աղջիկ: Կեանքին անելի լայն՝ ազգային տեսանկիւնէ դուրս նայելու տրամադրութիւնները, անտարակոյս, հետեւանք էին նաեւ Եւրոպական միջավայրի, ուր դրամի տիրապետութեան տակ կը ճգմուէր մարդկային ամեն իտեալ: Տարօրինակ է, որ ընկերային նիւթերու հիմնաւորապէս անդրադարձած է նաեւ Վարուժան՝ իր «Յեթնասու երգեր» ու «Գողգոթայի Ծաղիկներ» շարքով:

Սեւակի առջեւ մշտապէս կը ծառանայ ընկերային անարդար դրուածքին հանդէպ տիեզերական մեծ «Ինչո՞ւ»ն, գոր կը քննարկէ ե՛ւ քերթուածներով, ե՛ւ վիպերգներով («Մարդերգութիւն» շարք): Հարցին պատասխանը ան Աստուծո՞ւմ կ'ուզէ ստանալ («Եհովային Արցունքը», «Մեծը Աստուծո՞ւմ»): Աստուծային սքանչելի արարչագործութեան մէջ ինչո՞ւ մարդիկ այսքան «ճղճիմ, թշուառ, հողին կանչած տխրագին» են: Ապա պատասխան կը փնտռէ հեռաւոր օրերու փիլիսոփաներէն մինչեւ իր օրերու օրէնքի ու իշխանութեան մակարդակները («Սաքիա Մունի», «Կարմիր Դրոշակը»): Ան նոյնիսկ այլաբանական քերթուածներով կը քննարկէ կեանքի անկատարութեան, անարդարութեան հարցերը («Իժը», «Չղջիկը», «Վերջին Արքան», «Պիտի Մեռնի»): Այսպէս «Իժը» քերթուածին (ինչեանկ) վերջին տողերով բանաստեղծը մեծ ընդհանրացումի կ'երթայ, թեւ հարցին լուծումը հոն ալ ընդամենը երազանք է՝

Չէ՛, չի պիտի թողում որ ապրիս: Հարուած մը... Մեռա՛ւ:
Ա՛խ, հողակերտ, նզոված, սողուն որդւոցը մարդկան
Փրկարար մեծ հարուածն ո՛վ պիտի շնորհէ վերջնական:

Եւրոպայի մէջ արդիւնաբերական դրամատիրութեան զարգացումը կը բերէր դասակարգային կտրուկ շերտաւորումներ: Ֆապրիքներու մէջ ծանր աշխատանքէ ու չնչին վարձատրութենէ կը հիւծէին ոչ միայն այրեր, այլեւ կիներ ու մանուկներ: Այս պայմաններուն մէջ, ստորին աղքատ խաւերու երիտասարդ կիներ ու աղջիկներ յաճախ ստիպուած կ'իջնէին փողոց՝ ակամայ անառակութեան: Եւրոպայէն, որպէս կեանքի «յառաջդիմութեան» նշան, կը ներմուծուէին դրամի բերած այլասերումի տանող բարքեր, որոնք արեւելեան մթնոլորտի մէջ առաւել շեշտուած ու գարշելի կը թուին բանաստեղծին: Այս հարցը խորապէս յուզած է արեւելեան մտայնութեամբ՝ կին-մայր սրբութիւնը գնահատող մեր բանաստեղծները: Վարուժան քանի մը քերթուածով անդրադարձած է ընկերութեան այս խոցին: Սեւակ եւս կը մերժէ կտոր մը հացի համար մարդը կեանքի յատակը սուզող այդ երեւոյթը («Պոլսոյ Որովայնին Մէջ», «Կես Գիշերէն Վերջ Մըն Եր...»):

Կը սպասէիր դուն պատրա՛ստ ու համակերպ ու հլո՛ւ,
Առանց սիրոյ, ընտրութեան, նուիրուելու համար կո՛յր,
Այն բարեհաճ Արուին, որ հաց ունէր քեզ տալու...

Ինչպէս որ համաշխարհային, նոյնպէս եւ հայ գրականութեան մէջ սակաւ էն կեանքի չափազանց անարդար դրուածքին դեմ գանգատները, երբեմն ուղղուած Աստուծոյ, երբեմն՝ անանուն, տիեզերական: Բոլոր ժամանակներու իսկական բանաստեղծները, գեղեցիկ քուրմ ըլլալով, արուեստի գագաթներու մէջ թեւածելուն հետ միասին, չեն կրցած անտարբեր մնալ շրջապատի, աշխարհի մէջ

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՈՒՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԾԵՑ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸՍՐԼԵԱՆ

Խորը շունչ եմ քաշում: Թանձր ու սուր օդը սովորականից թոքերումս պահելուց յետոյ անխաթառ կազի հետ արտաշնչում եմ նաեւ ներսումս եղած կարօտն ու չապրած՝ բացակայ օրերիս թախիծը:

-Շը՛խկ. Վրաստանի սահմանային անցակետում մուտքը հաստատող կնիքի ձայնը լսելուն պէս շտապում եմ տուն...

Ամուր կանգնած եմ հողին վրայ: Արդէն կեղտոտուած սպիտակ կօշիկներս կիսով չափով հողի մէջ եմ, բայց ինձ դա բնաւ էլ չի մտահոգում, քանզի հայրենի հողն ինձ՝ ես էլ իրեն մի անբացատրելի սիրով եմ սիրում ու սա էլ մեր գրկախառնուելու իւրօրինակ տարբերակն է: Հայրենի գիւղին երկար, անթարթ նայելուց յետոյ քայլերս դեպի տուն եմ տանում, տուն որտեղ ամեն ինչ ճիշդ չորս հաւասար մասերի էր բաժանուած՝ քոյրերիս, եղբորս ու իմ միջեւ: Այդ յուշերը փազլի (հանելուկի - ՅՄ) նման հաւաքում

եմ ամեն անգամ երբ չորսս նորից հայրական տանն եմ հաւաքում: Իսկ հայրական տունն ու հայրենիքը մօր նման են՝ ամեն ինչ ներում են, անգամ երկար բացակայութիւնից յետոյ գրկաբաց ու սիրով ընդունում, առաջին հերթին կերակրում, յետոյ մի լաւ հարցուփորձ անում, ու միայն դրանից յետոյ թողնում հանգստանալու...

Իսկ հիմա ամեն ինչ սկսեմ ամենասկիզբից: Ծնուել եմ Ջաւախքում, սահմանամերձ Կարգախ գիւղում: Այստեղ ուր երկրի սահմանները յստակ ուրուագծուած են, գիտակցում ես դրա անսահմանութիւնն ու անելի լայն, ընդարձակ ու տարածական սիրում այն:

Իսկ հայրենի հողը յիշողութիւն ունի, կարօտել գիտի, որքան էլ որ բացակայեմ միեւնոյնս է՝ գրկաբաց է ընդունում: Այդ հողի վրայ անելի կանգուն եմ, քայլերդ անելի վստահ, յետոյ ինչ որ սպիտակ կօշիկներդ կիսով չափ հողի մէջ՝ հողի հետ գրկախառնուած:

Հողը երգ ունի, այդ երգը ցանկացած գիւղացու շուրթին է՝ արօտում աշխատելիս, հունձը անելիս, ծամ տնկելիս, դաշտերում ու արտերում պարզապէս քայլելիս, այդ երգն ամենուր է, անգամ լռութեան մէջ այդ երգը կայ:

Հոմ հորովել հորի լորի լուրա լորիի լոր հորովել...
Հողը սիրել գիտէ, անսահման ու անվերադարձ սիրով: Հողը ներել գիտէ, հողը խօսել, լսել, տեսնել գիտէ, իսկ ամեն սերմնացու իր հողում է աճում: Իսկ ես թէկուզ երկար բացակայութիւնից յետոյ էլ, պարտադիր վերադառնում եմ հայրենիք, որովհետեւ բոլոր ճանապարհներս միեւնոյնս է բերում եմ Ջաւախք...

Ճամպուկս եմ բացում, օտարութեան բոյրը դեմ գգում եմ: Ինամքով հանում եմ շորերս՝ փռում արեւին, յետոյ փայտաթում ու արեւի շողերով եմ ջերմանում: Ինչ-որ տեղ շտապող ամպերի հետ եմ խօսում, յետոյ անթարթ իմ տեսած գիշերներից ամենաստղագարդ երկնքին եմ նայում, ամեն ընկնող աստղի հետ՝ երազանք պահում, մինչեւ որ մայրս յիշեցնում է, որ ճամպուկս դեռ ինձ է սպասում:

Շորերիս տակ խնամքով պահած Աստուածաշունչն էմ հանում, դնում անկողնուս կողքի դարակին, այն իմ մշտական ուղեցոյցն է՝ բոլոր ճանապարհներին: Պարտադիր ընթերցանութեան գրքերս եմ հանում, պատահական ընտրում դրանցից մէկն ու պատահական մի էջ բացում, կարդում...

Սա իմ երկիրն է - չափսերով այնպիսին,
Որ ազատօրէն տեղաւորել եմ սրտիս մէջ,
Որ չկորցնեմ յանկարծ...

Հայրենիքս այնտեղ չէ որտեղ քո տունն է, հայրենիքս այնտեղն է որտեղ քո սիրտն է, իսկ իմ սիրտը Ջաւախքի լեռներում է, հայեացքս Ապուլ լեռան է, միտքս՝ Ջաւախքի հորիզոններում: Ճամպուկումս՝ Աստուածաշունչն է, իսկ ճանապարհները բոլոր միշտ Ջաւախք են բերում:

* *Lnju տեսած է Aliq Media -ի Oqnuunu 30, 2020-ի համարին մէջ:*

Ռուբէն...

ՎՍկիզբ՝ էջ 6

տեղի ունեցող երեւոյթներուն՝ արդար կամ անարդար: Անոնք յաճախ ստիպուած էին գիտակցօրէն խախտել ստեղծագործ-բանաստեղծի բացարձակ ազատութեան իրենց իրաւունքը եւ երթալ գեղեցիկն ու օգտակարը համատեղելու ճամբով՝ քերթողութեան տալով ուղեկիշի դեր: Անոնք իրենց պարտքը կը գգային դառնալ ժողովուրդի ցաւերուն ձայնափողը: Ընթերցելով Սեւակի «Կարմիր Դրօշակը» քերթուածը՝ չես կրնար անմիջապէս գուգորդաբար չյիշել միջնադարու (13-րդ դար) մեր մեծ «գանգատաւոր» բանաստեղծը՝ Ֆրիկը:

Մէկին բեռեզ եւ ծիրանի,
Մէկին բրդէ շալ մը չանկկի.
Մէկին հարամս յաջողի,
Մէկին հալալս կորուսի.
Կամ՝
Մէկն ի պապանց պարոնորդի,
Մէկն ի հարանց մուրող լինի.
Մէկին հազար ծի ու ջորի,
Մէկին ոչ ու մի, ոչ մաքի.
Մէկին հազար դէկան ոսկի,
Մէկին ոչ փող մի պղնձի...
Հիմա լսենք Սեւակին գանգատը՝
«Ինչո՞ւ ոմանք սնդուներով օրօրուն,
«Ոմանց գլուխը մայթի ծիւնտ քարերուն...
«Ինչո՞ւ մէկը ձեզուններու տակ ոսկի,
«Միւսը՝ խոնաւ խշտեակի մէջ սողոսկի...:
«Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, ու մինչեւ ե՞րբ սեփական
«Մեր քրտինքով պիտի շաղուի պատուական
«Համադամեր մեծատունին, իր շունին,
«Մինչ աշխատող բազուկներ հաց չունին...»:

Շա՞տ տարբեր է այսօրուան աշխարհը... Ֆրիկէն ու Սեւակէն ասդին: Մարդկութեան ճնշող մեծամասնութիւնը չի՞ ձայնակցեր այս աղաղակին այսօր այլ: Ահա՛ թէ ուր է բանաստեղծի քաղաքացիական պարտքը ու նաեւ՝ անմահութիւնը: Դրամի տիրապատութիւնը այլատերած է մարդկային հոգիները ու արուեստագէտը իր իտեւելներուն հետ կը մնայ միայնակ: Կը թուի թէ արուեստը կը կորսնցնէ իր կարեւոր դերը՝ ազդեցութիւնը մարդկային հոգիներու վրայ: հարուստին համար քնարին ձայնն անելի քաղցր է ոսկին ձայնը, իսկ ընչազուրկին հացի խնդիրը այնքան կը լկէ, կը ջլատէ, որ ան անընդունակ կը դառնայ ընդունելու կամ ըմբռնելու բանաստեղծի տուած իտեւելը: Սեւակի առջեւ կը ծառանայ հարց մը՝ որո՞ւ համար գրել («Որո՞ւ համար»): Հոս դարձեալ կրնանք գուգահեռ տանիլ իր գրչեղբօր՝ Սիամանթոյին հետ: Մարտիկ-ընկերը յուսահատ բանաստեղծին կը թելադրէ.

«Եւ դուն, սա՛ մաքրափայլ թերթերուդ վրան ցեղին ցաւը եւ ցեղին ուժը բանաստեղծէ...

Եւրոպայի մէջ այդ տեսութեան կողմակից բանաստեղծներ «Արուեստը Արուեստի Համար» կարգախօսին տակ ստեղծագործեցին: Սեւակ եւս ունի այդ փորձը, սակայն արիւնահոսող հայրենիք ունեցող բանաստեղծը չէր կրնար հետեւիլ նման կարգախօսի:

Փոքրիկ...

ՎՍկիզբ՝ էջ 9

Վրացեան վարժապետութենէն վարչապետութեան անցած պէտք է ըլլայ, քանի իր մէջ շատ անելի կանուխէն ու շեշտուած կրած է վարժապետի կոչումը, սակայն պայմանները այնպէս դասաւորուեր էին, որ լռութեան մատներ առաջինը եւ կեանքի հարկադրանքին յանդիման որոշէր նախ «վարչապետ դառնալ». այս բառակապակցութեամբ ան կը բնորոշէր իր աշխարհիկ-քաղաքական ամբողջ գործունեութիւնը, որ բնաւ դադար չունեցաւ:

Այլ տեղ մը չի վարակիր դառնութեամբ խոստովանելու, թէ ինչո՞ւն էր պէտք քաղաքականութիւնը, երբ իր կոչումով մտաւորական աշխատանքի ու արտադրութեան համար նախասահմանուած էր: Ես այս իրողութեան կենդանի վկաներն են այն պատկանելի գործերը, որ արտադրած է, երբ քիչ մը ժամանակ ունեցած է «գլուխը քերելու». անոնք կը կոչուին՝ «Հայաստանի Հանրապետութիւն», «Հին Թղթեր Նոր Պատմութեան Համար», «Անձինք Նուիրեալք», «Կեանքի Ուղիներով» (վեց հատոր), որոնց վրայ պէտք է անելցնել անհամար յօդուածները, ինչպէս նաեւ «Վեմ»ի վեց հաստափոր հաւաքածոները: Անոնք միայն փշրանքներ են այն բոլորէն, որ կրնար տալ ու չտուաւ:

Վրացեան վերջին գիրքերը թելադրեց, քանի այլեւս չէր կրնար գրել:

Եւ ան միակը չէր, որ իր նախասիրութիւններուն վրայ քար մը դնելով կը հարկադրուեր ազգային-քաղաքական ասպարէզը ընդգրկել: Բախտակիցներէն նմուշի համար յիշենք գոնէ Աղբալեանը, որուն կեանքը իր կարգին դառն երկփեղկում մը եղաւ, եւ ինչպէս կը սիրէր ըսել. «Սուրը չձգեց որ երգիչ դառնար, գրիչը չձգեց որ մարտիկ դառնար»: Վկայ՝ ազգային- քաղաքական գործունեութիւնը, որ գինք միջոց մինչեւ անգամ գէնք կրելու Կամաւորական շարժումի ծիրէն ներս, ապա՝ մինչեւ նախարարութեան հասցուց, միւս կողմէ՝ անոր մանկավարժական գործունեութիւնը եւ գրական ու բանասիրական այն վաւերական վաստակը, որ բացայայտօրէն ցոյց կու տայ, թէ ո՞րն էր Աղբալեանի իսկական կոչումը: Եւ քանի-քանի այսպիսի ուրիշներ իրենց կարգին:

Անպատմելի փստասանք անոնց, որոնք ծնած էին գրիչ բռնելու համար, իսկ կեանքը հարկադրեց, որ սուր բռնէն:

ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԽՈՂԵՐ

Խրոն Զինյ. Պերթիզան

Տարօրինակ է 2020 թուականը: Տազնապալի է իր անցուդարձերով և մտահոգիչ իր պայմաններով: Ոչ ոք կրնար նախատեսել, թե այսպիսի դժուար ժամանակներ պիտի գան: Յանկարծ աշխարհին պատկերը փոխուեցավ: Մարդիկ սկսան իրենց ծրագրերը յետաձգել, աշխատանքները չեղեալ համարել և ձեռնաձախ վիճակի մեջ մնալ՝ սպասելով հրաշքի մը, յուսալով աստուածային միջամտության մը, և ակնկալելով արմատական լուծում մը, որպեսզի կեանքը վերագտնե իր բնական ընթացքը: Պատահածը հարուածային էր, իսկ հետեւանքը՝ ափսոսալի: Բնականաբար ստեղծուած անախորժ կացության համակերպելու փնտռուքներու արդիւնքներուն ակասատես եղանք: Նոր գիտական անուանում մըն ալ աւելցուցինք մեր բառամթերքին մեջ՝ Պսակածե Ժահր եզրը, որուն ծանօթ չէինք, բայց շուտով եղաւ գործածելի բառ մը: Կարելի է ըսել, որ 2020-ը այլ թուականներէն զատորոշող նոր և անլուծելի հանելուկ մըն է Պսակածե Ժահր բառակազմութիւնը:

Բարի Վերամուտ

Այս օրերուն կը պատրաստուինք վերամուտի: Ամիսներէ ի վեր դպրոցները մեկուսացման դատապարտուեցան: Այսքան ժամանակ ուսումնական կեանքը կղզիացաւ և դպրոցի ճամբան ամայացաւ: Ինչքան դասապահներ է ընկերային պահերէ հեռու մնաց աշակերտը: Զգուշաւոր մօտեցում ցուցաբերելու համար թելադրուած էր փակել կրթական հաստատութիւնները: Վտանգները կանխարգիլող միջոցներէն էր նմանօրինակ կարգադրութիւն: Սկզբնական շրջանին դպրոց չէրթալը երկար արձակուրդ կը թուեր ըլլալ, սակայն յետոյ ի յայտ եկան ուսման ծարաւը յագեցնող և գիտութեան լոյսով հարստացնող դպրոցին իւրայատուկ տեղն ու դերը: Արձակուրդը այլեւս զրկանքի բնոյթ ունեցաւ, հանգիստ ընելը՝ ծանձրոյթի պատճառ եղաւ, ուստի, դասարանին մթնոլորտը փափաքելի դարձաւ:

Աստուած իր հզօր գործերամբ մշտական կերպով բարին կը կատարէ: Ան իր ողորմութեան համեմատ կը գործէ: Աղօթքներ մատուցուեցան, խնդրանքներ ներկայացուցան և հաւատքի մղումով շատեր Տիրոջ յուսացին: Այդ աղօթքները անպատասխան չմնացին: Ներութեան մեջ էր մարդկութիւնը: Մտատանջող լուրեր լսուեցան, ցաւալի դէպքեր և անժամանակ մահեր պատահեցան: Բայց Աստուած հաճեցաւ միսիթարել անօգնական և տրտմած մարդը: Մարդկային ճիգով անհնար էր հանգիստ զգալ և անփորձանք մնալ: Մեր անվտանգութիւնը և առողջութիւնը Աստուծոյ շնորհքին կը պարտինք, միաժամանակ պարտական ենք շնորհակալութիւն յայտնելու բոլոր անոնց, որոնք փութացին բեռ վերցնել, ցաւ մեղմացնել, դէղ ապահովել և յոյս ներշնչել: Զայրս կ'ըսեր «Առողջութիւնը մարդուն դրամագլուխն է»: Իսկապէս ալ, Աստուած առողջութիւն կը պարգեւէ, աշխատինք՝ լաւին ձգտելով:

Դպրոցի ճամբան ահաւասիկ կրկին կը ծաղկի...: Ուրեմն, այլեւս ամիսներու բացակայութենէն ետք աշակերտը կու գայ իր երկրորդ տունը: Տուն մը, որ մեծաթիւ անդամներէ կը բաղկանայ: Տուն մը, որուն մեջ ապրելով քաղցր յիշատակներ կը պահենք մեր սրտերուն մեջ:

Առանց դպրոցական կեանքի աշակերտին առօրեան կը դառնայ տափակ, հորիզոնը՝ սահմանափակ, իսկ գալիքը՝ դժնդակ:

Զայ աշակերտը, այսքան դադարէ վերջ, խանդավառութեամբ, բարձր տրամադրութեամբ և ուրախութեամբ երթալու է դպրոց:

Մեր վարժարանները Ս. Մեսրոպի շուկոյ կը ջերմանան, Թարգմանչացի կտակով կը հարստանան, Վարդանանքի խորհուրդով կը պայծառանան, Ս. Նարեկացիի մատենով կը վեհանան: Թեքեանի և Թումանեանի, Վարուժանի և Իսահակեանի, Ռաֆֆիի և Սիամանթոյի դրոշմով աւելի կը հայանան: Զայ դպրոցը յատուկ է իր բոյրով և բնոյթով, համով և համակարգով, նկարագիրով և նպատակով:

Ահա՛ կը պատրաստուինք դիմաւորելու նոր տարեշրջանը: Ի՞նչ տեղի պիտի ունենայ գալիք օրերուն չենք գիտեր: Սակայն Աստուծոյ պաշտպանութեան յանձնուելով բարին կը մաղթենք և ի սրտէ մտքի առողջութեան համար ալ կ'աղօթենք: Միտքը առանց զարգանալու և առանց գիտելիք ամբարելու չի նորոգուիր, կը մնայ իր նախնական ձեւին մեջ, նմանելով այն հողին որ անմշակ է, չի կրնար սերմեր ընդունիլ և

պտղաբերիլ: Զոգիի առողջութեան համար եկեղեցի կը յաճախենք, մարմնի առողջութեան համար հիւանդանոց դիմում կը կատարենք, իսկ մտքի առողջութեան համար դպրոցի ճամբան կ'ընտրենք: Զոգիի և միտքի վատառողջ վիճակ ունեցողը փորձանք է իր շրջապատին: Այդպիսի անձը գիտութեան թշնամի է, յառաջդիմութեան արգելք է, արդիականութեան հակառակորդ է, և օգտաշատ գաղափարներու հալածիչ է:

Դպրոցը վերստին կը բանայ իր դռները: Զարթուեցաւ դպրոցի ճամբան: Այլեւս այդտեղէն պիտի անցնին մեր սիրելի աշակերտները՝ մտքի լուսաւորութեան ի խնդիր: Անոնց ոտնաձայնը լսելով հայ դպրոցը պիտի ծնայ:

Սիրելի՛ աշակերտներ, ուրախ եղէք և լաւագոյնիս հասնելու համար աշխատեցէք: Ձեր յոգնութիւնը ապարդիւն չըլլար, ձեր ստացած գիտելիքներուն շնորհիւ պիտի կերտեք փայլուն ապագայ: Ներկային արժէքը եթէ չգիտնանք, իրաւունք չունինք ապագային մասին մտածելու: Ժամանակը եթէ վատնենք, չենք կրնար նպատակ հետապնդել: Դժուար օրեր ամենքս անցուցինք: Բայց կամքին կառչելով և լուրջ հետեւելով կարելի է ճիգ թափել և դասերը ըմբռնել: Զկայ յարթանակ եթէ պայքարելու ոգին բացակայ է: Աշակերտն ալ պիտի պայքարի ընդդէմ ծուլութեան և անտարբերութեան: Ոչ միայն ծոյլ աշակերտն է այսպէսելին, այլև՝ ծոյլ արհեստաւորը, ծոյլ պաշտօնեան կամ ծոյլ հողագործը: Մէկ խօսքով, ծուլութիւնը միշտ ալ եղած է դատապարտելի մոլութիւն և մեղադրելի յանցանք: Եկեղեցական մը ըսած է. «Ծոյլ մարդը Սատանային գործարանն է»: Յիսուս Քրիստոս գործերով յայտնեց իր սքանչելի սերը մարդկութեան նկատմամբ: Իր սիրոյն վկան բարի գործերն էին: Զայ աշակերտը եթէ ուսումնասիրէ, աշխատասեր կամ գրասեր, պիտի յոգնի՝ հանգչելու համար: Այն ատեն կը ստանայ ուսուցիչին գնահատանքը և կը դառնայ ծնողքին պարծանքը:

Ուրախալի առիթ է վերամուտը: Այս տարի կը կարծեմ, թէ ամառնային արձակուրդը իր իմաստէն պարպուեցաւ, հրապոյրը և գրաւչութիւնը կորսնցուց: Ուրախալի պահերը քիչ էին, շատերու մօտ պտոյտներ կազմակերպելու եռանդը սպառած էր, բանակումները չեղեալ համարուեցան և տակաւին ուրիշ ծրագրեր խափանուեցան: Բնական է: Ամեն տիպի անակնկալի վարժ եղանք, Յոբի համբերանքով փորձեցինք ընթանալ և յուսահատութեան լարած թակարդներէն զգուշացանք, լաւատեսութեամբ և տոկոսութեամբ ապրիլը նախընտրեցինք, թէւ որոշ պահեր մեղմ պոռթկում, կարճ ընդվզում և յուզում ունեցանք: Բայց ահա կրկին արշալոյսն է բացուողը, հակառակ խաւարային օրերուն: Դարձեալ խաղաղութեան աւետիսն է լսելին, հակառակ խռովութեան աղմուկին: Տազնապը եղաւ դժուար փուլ մը, իսկ տոկալը՝ ներքին ուժականութիւն մը, որուն աղբիւրը Աստուծոյ ներկայութիւնն է անկասկած:

Երբ մեր կեանքի հաճելի օրերուն մասին կը խօսինք, յատուկ տեղ կու տանք դպրոցական քաղցր յուշերուն: Մեր աչքին առջեւ կը տողանցեն ապրող և այս աշխարհէն մեկնող վաստակաւոր կրթական մշակները, որոնց հետքերը անջնջելիօրէն կը մնան մեր սրտերուն մեջ: Դպրոցն է մեր հոգեմտաւոր կազմաւորման հրաշակերտ տունը և նախադուռը ապագային: Դպրոցի ճանապարհէն անցնող հայրը, իր ինքնութիւնը պահելու արուեստը կը սորվի, հայապահպանման կամաւոր գիտնորդ կը դառնայ և հայ մնալու գիտակցութեամբ կ'ապրի:

Վերջապէս դպրոցական նուիրական յարկը կը դիմաւորէ իր սիրելի աշակերտները:

Զոգիով խանդավառ, միտքով պայծառ և մարմինով կայտառ մնանք՝ շարունակելու համար մեր երթը դէպի բաղձալի վերելք:

Բարեյաջող և անետաքեր վերամուտ ամենուն:

ԴՊԿՏ. ԹՎԱՄԱՐ... Սկիզբ՝ էջ 5

ուրիշն ալ կը պաշտպանենք և կրնանք մեր առօրեան շարունակել և ընդհատումներէ հեռու մնալ:

Մինչեւ պատուաստը գտնուի պէտք է հեռու մնանք մեծ թիւով հաւաքներէ: Տօնական օրերուն եկեղեցիներուն մեջ ուշադիր պէտք է ըլլանք և մտածենք, թէ ճիշդ ձեւով ինչպէ՞ս կրնանք կազմակերպել կամ հաւանաբար չկազմակերպենք այդ ընկերային, մշակութային, դպրոցական, միութենական հաւաքները: Այս բոլորը շրջան մը պիտի չկարենանք պէտք եղածին պէս ընել, ինչպէս նախապէս կ'ընէինք, մինչեւ որ գիտութիւնը կարենայ այս ժահիրին մասին աւելի տեղեկութիւն հաւաքել և ունենանք պատուաստ մը կամ պէտք եղած դարմանը:

Մինչ այդ մենք պարտաւոր ենք հետեւիլ բոլոր կանխարգիլման միջոցներուն և զանոնք ներառել մեր առօրեային մեջ: Այսինքն՝ պիտի համոզուինք, որ մենք երկար ժամանակ պիտի ապրինք այս ժահիրին հետ, մինչեւ որ ի յայտ գայ պատուաստ մը, որ ապահով ըլլայ ժողովուրդին համար և կարելի ըլլայ գայն ունենալ մեր երկրէն ներս, որովհետեւ պատուաստի պատրաստութիւնը և բոլոր երկիրներ հասցնելը երկար ժամանակ կը պահանջէ: Ուրեմն, պէտք է գիտնանք, թէ ինչպէ՞ս պիտի ապրինք՝ պաշտպանելու մենք զմեզ և մեր շրջապատը:

«Գ.»- Ըստ շնորհակալ ենք, տիկին Թամար, այս սպառիչ տեղեկութիւններուն համար: Տեղեկ ըլլալը ինքնախնամքի առաջին քայլն է: Դուք հարցազրոյցի այս շարքով մանրամասնօրէն բացատրեցիք մեր ընթերցողներուն նախագգուշացման քայլերն ու առանձնացուցիք ընթերցողներուն մօտ գոյացած ճիշդ ու սխալ տեղեկութիւնները համաճարակի տարածման ու կանխարգիլման մասին: Յաջողութիւն կը մաղթենք ձեր աշխատանքներուն և առողջութիւն՝ ձեզի:

ՓՈՔՐԻԿ ՀԱՅՍՏԱՆ (1)

Արմենակ Եղիայեան

-Իսկական փոքրիկ Հայաստան մըն է,- ըսաւ խօսակիցս, երբ յայտնեցի, թէ ճեմարան պիտի ուսանիմ, այդպէս աւելի սրելով հետաքրքրութիւնս եւ օր առաջ սկսելու փափաքս:

Ու երբ հասաւ այդ օրը, նկատեցի, որ ճեմարան կը յատկանշուէր նախ եւ առաջ Հայաստանի հողով ու շուրով հաղորդ մարդոց կենդանի փաղանգով մը՝ դպրոցին մէջ թէ անոր անմիջական շուրջը:

Սիմոն Վրացեան: Ասոնց ամենատիրականը եւ ուշագրաւը ինքն էր՝ տնօրէնը՝ Սիմոն Վրացեանը՝ Առաջին հանրապետութեան վերջին վարչապետը, ըլլալով հանդերձ միւս ճանչցածներու մէջ ամենէն անհաղորդը:

Ան ճեմարան եկած էր շուրջ տարի մը առաջ՝ յաջորդելու համար Լեւոն Շանթին, որ մեռած էր 1951-ի Նոյեմբերին: Արդէն բաւական տարիքոտ էր, գոնէ 70-նոց մը, որուն հասնողը բնական պայմաններու մէջ պետք է վաղուց հանգստեան կոչուած ըլլար, սակայն մարդկային այդ իրաւունքը կանոնադրող վստահաբար նկատի չունէր հայու այն տեսակը, որ ինքզինք պարտաւոր կը զգայ մինչեւ վերջին շունչն ալ վազվզելու, մէկ կողմէ՝ պահելու համար իր գլուխը, միւս կողմէ՝ պահելու համար իր ինքնութիւնը: Այս իմաստով ալ՝ Շանթի

տարողութեամբ ու հնչեղութեամբ անհատականութեան մը բացը միայն Վրացեանի պէս մէկը կրնար գոցել, եւ ճիշդ այդ դերակատարութեան համար ալ ան ուկրաններ կտրելով որոշ ուշացումով հասած էր ճեմարան:

Ես Շանթը չեմ ճանչցած, ո՛չ ալ անշուշտ Աղբալեանը, որ միայն վեց տարի առաջ հեռացած էր ճեմարանէն ու կեանքէն, մինչ Վրացեանը հինգ տարի շարունակ ունեցայ ամօրեայիս մէջ, բացի այն ընդմիջումներէն, ուր ան ստիպուած կ'ըլլար հիւանդանոց մտնելու՝ դարմանելու համար աչքերը, որոնք մինչեւ վերջ ալ գոհացուցիչ արդիւնքի չհասան:

Անշուշտ ըսելու ձեւ մըն է «ամօրեային մէջ ունենալ», քանի ոչ մէկ շփում կը հաստատուէր անոր հետ: Առաւելագոյնը այն կ'ըլլար, որ բակին մէջ բախտով ամանձին դեմոյ ելլէր եւ պարտաւորուած ըլլալիք բարեւելու գինք եւ ստանալու իր մեղմիկ ողջոյնը՝ շուրթերու անլսելի շարժում մը, որուն երբեմն կ'ընկերանար ծանր գլուխն ալ կամ ժպիտ մը: Ու այսչափ միայն: Ժամանակին մնացեալ մասը ան կ'անցընէր պտտելով բակին մէջ կամ աւելի թիւ 1 շէնքի առաջին յարկի գրասենեակին մէջ, եթէ յանկարծ չգերեվարուէր մանկապարտեզի փոքրիկներէն, որոնց հետ մտերմացած էր, եւ շուրթերը շատ լաւ կը քալէին. անոնք համարձակ կը մօտենային ու «պապիկին ձեռքէն բռնած ման կու գային» ճեմարանի պարտեզներուն մէջ:

Թիւ 1 շէնքը ուներ գետնայարկ մըն ալ, որուն մէկ մասը իբրեւ խորհանոց կը ծառայէր անմիջական գործածութենէ դուրս մնացած գանազան առարկաներու, որոնք այնտեղ կը նետուէին ու կը կուտակուէին, իսկ մնացեալ մասը յարդարուած էր իբրեւ հաւաքական սեղանատուն, որ օժտուած էր Ս տառի ձեւով՝ միակտուր եւ շատ ցած կառուցուած հաւաքական սեղանով մը եւ համապատասխան նստատեղերով: Այստեղ կը ճաշէին կէսօրին տուն չգացողները:

Դպրոցը ճաշող աշակերտը ամտուն ճաշամանը կը դնէր սեղանին վրայ, ի՛ր տեղը:

Կէսօրուան մօտ մայրիկները կը բանային այդ ճաշամանները եւ կը ստուգէին. եթէ տաքցնելիք բան մը կար՝ կը տաքցնէին, - այնպէս որ ամէն ոք տաք կ'ուտէր իր կերակուրը, ինչպէս սեփական տանը մէջ պիտի ուտէր հարազատ մօրը պատրաստածը:

Մենք հագիւ ուտել կը սկսէինք, երբ Վրացեան կը մտնէր սեղանատուն եւ առաջին աշակերտէն մինչեւ վերջինին ետեւ մէկ առ մէկ կանգ կ'առնէր, պարթեւ հասակը երկուքի ծալած՝ յաղթահարելու համար տեսողական դժուարութիւնը, ու բժախնորոքէն աչքէ կ'անցընէր կերակուրը: Ոչ մէկս զանց կ'ընէր: Անշուշտ քիչ մը կ'ամլնայինք ցուցադրելու մեր բերած ուտեստեղէնը, որ մաս կը կազմէր տնային համեստ ճաշացուցակի մը՝ լուբիա, փիլաւ, ոսպ, թանապուր եւ նմանները:

Ոչինչ կ'ըսէր, ու երբ կ'աւարտէր, գոհունակ կը հեռանար՝ վերադառնալու համար միւս օրը կամ յաջորդ օրը, եւ այսպէս տարին ամբողջ, ապա միւս տարին ու շարունակ:

Օրին, ի՛նչ մեղքս պահեմ, ոչինչ հասկցած էի, ոչ ալ ուրիշ «հասկցողի» հանդիպէր էի: Պետք եղաւ, որ աւելի հասունեամ, կարողամ իր գիրքերը, մասնաւորաբար «Կեանքի Ուղիներով»-ը, վերահասու դառնալու համար Հանրապետութեան տարիներու դաժանութեան մէջ անօթութեան ու սովի մատուած հայ մանուկներու ու որբերու զրկանքներուն, որոնց անդրհանրէն չէր յաջողէր ազատիլ, եւ հիմա կ'ուզէր անձամբ, - աչօք բացօք, - հաստատել, թէ իր աշակերտները պարկեշտօրէն կշտանալու չափ ուտելիք ունէի՞ն:

Կը յիշեմ մինչեւ անգամ, որ զանազան առիթներով, երեկոյեան արձակուելէ առաջ, տիկին Գոհարը այս կամ այն աշակերտին, - յատուկ

սերտուած, - փսփսացած ըլլար, որ զինք տեսնէր՝ անոր յանձնելու համար ծրար մը, որուն մէջ կը գտնէիր քանի մը կտոր հագուստեղէն՝ տաբատ, բաճկոն, շապիկ, փէշ, բաճկոնակ, վերնագգեստ եւ այլն:

Այս բաները, որքան տեղեակ եմ, պատահած են միայն Վրացեանի օրով: Այսքանը՝ իբրեւ մարդ:

Անտեղի պիտի չըլլար անդրադառնալ նաեւ հետեւեալին: Վրացեանի օրով եւ թելադրանքով է, որ ճեմարանականները աղօթել սորվեցան, - եթէ սորվեցան, - մինչ Շանթի օրով մտքի աւելորդ ու անօգուտ մարզանք մը նկատուած էր ան:

Շանթ վաւերական անաստուած մըն էր...

Ուրեմն ամէն վերամուտի Մուշեղ Իշխան, ձեռքը թերթիկ մը բռնած, կը շրջէր դասարանները եւ գրատախտակին վրայ կը գրէր Տերունական աղօթքը՝ «Հայր Մեր»-ը, եւ «Առաւօտ Լուսոյ»-ի առաջին չորս տունները՝ միշտ թուղթին նայելով, որովհետեւ ինք եւս գոց չէր գիտէր անոնց բառերը: Աշակերտները ստիպուած էին ընդօրինակելու աղօթքները եւ... գոց սորվելու, որպէսզի առաւօտները խմբովին երգէինք զանոնք՝ ամէն ազամ մէկէն մէկը միայն, ու յետոյ դասարան մտնէինք:

Առաջին նուագ շատ զարմացայ, որ քաղաքաբնակ ընկերներս այս քանի մը տողերը գոց չէին գիտէր, շատ աւելի զարմացայ, երբ զգացի որ Մուշեղ Իշխան ի՛նք եւս չէր գիտէր: Ե՛հ, գտարիւն ճեմարանական մըն ալ ինք չէ՞ր: Մինչդէռ Ազգային վարժարանէ եկողներուս համար այնքան սովորական էին անոնք, քանի մեր դպրոցներուն մէջ միշտ ալ երգած կամ արտասանած ենք այդ երկուքը եւ ուրիշներ՝ «Ճաշակեցուք»-ը, «Հաւատով

Խոստովանիմ»-ը: Այնտեղ մեր օրը կը սկսէինք «Առաւօտ Լուսոյ»-ի առաջին վեց տուններով՝ բառերուն հետ կամաց-կամաց իւրացնելով անոնց իմաստները եւս, իսկ անոնք որ դպիր եղած էին, - ինչպէս ես, - գիտէին շատ աւելի. եւ հեզասահ կ'արտասանէի Շնորհալիի այդ գոհարին 36 տունները եւ մինչեւ հիմա ալ անսայթաք ու խոր սքանչացումով կ'արտասանեմ, վասնզի տարիներ շարունակ այդ 36 տուններով սկսած ենք կիրակնօրեայ ժամերգութիւնը, որուն կը յաջորդէր պատարագը:

Աւելցնեմ, որ Շանթ՝ պոլսեցի, եւ Վրացեան՝ Նորնախիջեւանցի, աշակերտած են Էջմիածնի Նոյն Գերբզան ճեմարանին. եւ ի տարբերութիւն Վրացեանի, Շանթ տակաւին Կոմիտասը ունեցած է իբրեւ դասընկեր:

Վրացեանի անունով դասապահ նշանակուած չէր: Զանի մը անգամ տարտամօրէն լսած եմ, թէ «քաղաքացիական կրթութիւն» պիտի դասաւանդէ կամ կը դասաւանդէր. իմ տարիներուս ոչ մէկ անգամ նման դասաւանդութեան ականատես եղած եմ եւ չեմ ալ գիտէր, թէ ի՛նչ կը նշանակէ այդ կրթութիւնը: Բայց պատահած է, որ բացակայող ուսուցիչի մը փոխարէն ինք հսկողութիւն ստանձնէր: Լաւ կը յիշեմ ատոնցմէ մէկը:

Ընդհանուր ազգաց պատմութեան պահն էր: Տեղեակ էինք, որ ուսուցիչը անհանգիստ է եւ դպրոց եկած չէ: Ե՛հ, կարելի՞ էր... չուրախանալ՝ թէկուզ ամողջութիւն մաղթելով անոր:

Փոխարէնը եկաւ Վրացեանը: Անշուշտ բոլորս ալ համոզուած էինք, որ ազատ պիտի ըլլայինք «մեր ուզածը ընելու»:

Այդպէս չէղաւ սակայն: -Ի՞նչ է ձեր այսօրուան դասը, - անակնկալօրէն հարց տուաւ մեղմ ձայնով:

Հին Եգիպտոսի փարաւոնական 17-րդ հարստութիւնը (dynastie)...

-Ձեզնից ո՞վ կ'ուզէ պատմել, - շարունակեց՝ քիչ մը ամէն կողմ պտտցնելով տկար աչքերը ու փնտռելով կամաւոր զոհ մը, որուն յայտնութիւնը ցաւազինօրէն կ'ուշանար՝ բնաւ ալ ի յայտ չգալու համար:

Ան անշուշտ շատ լաւ ըմբռնեց կացութեան եւութիւնը: Եւ սկսաւ անձամբ ինք պատմել...

Բերնէն կախուած մտիկ կ'ընէինք. կարծես աշխարհիկ վերջին ու Նորագոյն լուրերը սփռող խօսակ մը ըլլար, այնքան թարմութիւն ու կենդանութիւն կը դնէր պատումին մէջ. Նեղոսը մեր ոտքերուն քովէն գլզլալով հոսող զուլալ առուի մը վերածուցաւ, մոմիաները շունչ ու կենդանութիւն ստացան ու պատմեցին իրենց անցաւոր կեանքի դրուագները, բուրգերը դարձան մէկական պատմական դղեակներ, ուր հաճելի պիտի ըլլար նստիլ ու գրուցել անոնց քնացող հազարամեայ բնակիչներուն հետ, հարցնել թութ Գնի Գնի, թէ ինչպէ՛ս պատահած է իր անժամանակ մահը...

Տիկին Գոհարին զանգը հնչեց՝ իմացնելու համար պահին աւարտը: Այսքան շո՛ւտ...

Հիմա, տանամեակներ ետք, չեմ վարանիր հարց տալու, թէ ո՞ր եւ ե՞րբ կըրցած էր այդքան գիտելիք կուտակել ու այնքան այժմեական ու կենդանի կրել անոնց օժիտը իր մէջ՝ համալսարանի պատմութեան ամպիրի դասախօսի մը ձեռնհասութեամբ:

-Վարչապետութենէն վարժապետութեան անցայ, - ըսած է տեղ մը «Կեանքի Ուղիներով»-ին մէջ, - եթէ չեմ սխալիր, - ակնարկելով իր Նորագոյն ասպարեզին:

Մինչդէռ կարելի է շրջել այս սրամտութեան ժամանակագրութիւնը:

ԻՆՉ ԿՆՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

Խոյ

Դուք լաւ կը հասկնաք ձեր շրջապատը եւ նոյնիսկ ամենաբարդ բնաւորութեամբ մարդոց հետ լեզու կը գտնէք:

Յուլ

Շատ արդիւնաւետ շաբաթ է: Յարմար է նոր գործերու ձեռնարկելու համար: Ինքնավստահ եղէք:

Երկուորեակ

Վերակենդանացուցէք ձեր յարաբերութիւնները հին ընկերներու հետ: Անոնք հարազատի նման կը հասկնան ձեր ապրումները:

Խեցգետին

Պաշտպանելով ձեր տեսակետը, դուք յաճախ կ'անտեսէք այլոց կարծիքը: Այս պատճառով ալ բնականաբար կը յառաջանան փոխադարձ վիրաւորանքներ:

Առիւծ

Մի՛ տատամսիք արտայայտելու ձեր գգացումները, երբեմն արտայայտուիլը շատ մը հարցերու լուծումը կրնայ ըլլալ:

Կոյս

Ծրագիրներու նախաձեռնելու ձեր կարողականութիւնը լաւագոյնս պիտի օգտագործէք այս շաբաթ: Ոչինչ յայտարարեցէք ամէն ինչ ամբողջացնելէ եւ յստակացնելէ առաջ:

Կշիռք

Որպէսզի շաբաթը միապաղաղ ու ձանրձրալի չթուի ձեզի, դուրս եկէք միօրինակ աշխատանքներու շրջանակէն եւ նորութիւն մուծեցէք ձեր առօրեային մէջ:

Կարիճ

Երբեմն կը կարծէք, թէ ամէն ինչ արտօնուած է ձեզի եւ իրաւունք ունիք ձեր ուզածը ընելու, սակայն գիտակցեցէք, որ կեանքը այդպէս չէ, եւ դուք չէք կրնար այդ մօտեցումով վարուիլ մարդոց հետ:

Աղեղնաւոր

Ամբիւն օրերուն գերծ մնացէք լարուած մթնոլորտէ եւ հանդարտութեամբ կառավարեցէք ձեր գործերը:

Այծեղջիւր

Ձեր անսովոր ու պայծառ գաղափարները պիտի տպաւորեն նոյնիսկ այն մարդիկը, ովքեր թերահաւատ էին ձեր կարողութիւններուն նկատմամբ:

Ծովանոյշ

Յաւանական է սիրային յարաբերութիւններու սկիզբ: Կարելիութիւն կ'ունենաք հաճելի անակնկալ մատուցելու ձեր սիրելիին կամ ուրախացնելու զինք ձեր նորութիւններով:

Ձուկ

Չգոյշ եղէք տնտեսական ձեր հարցերուն մէջ, անտեղի ծախսերը գանց առէք այս շրջանին:

Շաղիկ Գաբրիէլեան Սննդագէտ

Շ ԿԵՆՍԱՆԻՒԹԸ ԵՒ COVID 19-Ը

ՆԱԽ ԻՆՉ Ե Շ ԿԵՆՍԱՆԻՒԹ

C-ն այն կենսանիւթն է, որ կը լուծուի ջուրին մէջ եւ ունի շատ մը օգտակարութիւններ մեր մարմինին դիմադրողականութիւնը գորացնելու իմաստով, որովհետեւ *անթիօքսիտանտ* է, կը պաշտպանէ մարմինին բջիջները, մեծ դեր ունի Collagen Protein-ի արտադրման մէջ, որ շատ կարեւոր է մեր մորթին համար: Մորթը մարմինին ինքնապաշտպանութեան առաջին պաշտպանը կը համարուի: Այս կենսանիւթը կարեւոր է նաեւ արեան ճեղքման գեղարարութեամբ համար: Այս պատճառով անհրաժեշտ է, որ մենք ստանանք Շ կենսանիւթի մեր մարմինին օրական կարիքը:

Դրականը այն է, որ այս կենսանիւթը առատօրէն կը գտնուի մէկէ աւելի պտուղներու եւ կանաչեղէնի մէջ, որոնցմէ կրնանք դիւրաւ ստանալ մեր օրուան կարիքը:

Այս կենսանիւթը չի պահուիր մարմինին մէջ, անոր համար ալ մենք օրական մեր կարիքը պէտք է ապահովենք ուտելիքներէն:

օրինակ՝ մէկ կարմիր պղպեղը կրնայ մեզի տալ Շ կենսանիւթի մեր օրական կարիքին 100%-ը, 1 նարինջը կու տայ մօտաւորապէս 75-85%-ը: Այս կենսանիւթը կը գտնուի նաեւ քիուրիին, էլակին, պրօթիին, շմիկին մէջ: Ուստի այն անձերը, որոնք բաւարար չափով կանաչեղէն եւ պտուղ կ'ուտեն

դիւրաւ կը ստանան կենսանիւթի իրենց օրական կարիքը, իսկ յաւելեալ դեղահատ օգտագործողներուն յիշեցնենք, որ իւրաքանչիւր դեղահատի մէջ կրնայ 400 mg-էն 1-2 կրամ խտացուած կենսանիւթ ըլլալ, ուստի նախընտրելի է 2 կրամէն աւելի չստանալ, որովհետեւ երբ որ մեզի անհրաժեշտ կարիքէն աւելի մեծ քանակով կը ստանանք այս կենսանիւթը, մարմինի կենսանիւթի ներծծումը կը տկարանայ, իսկ մարմինին մէջ կուտակուած քանակը չի մնար մարմինին մէջ, մեզին հետ դուրս կու գայ մարմինէն: Կուտակուած կենսանիւթը կրնայ ազդել միւս կենսանիւթերու ներծծման վրայ եւ պատճառել փորահարութիւն, իսկ այն անձերը, որոնք աւագի կամ քարի հարց ունին, բարդ կացութեան կրնան մատուցուիլ եւ ցաւեր ունենալ:

Ուրեմն անհրաժեշտ է ստանալ մեր օրուան կարիքը միայն, որուն կողքին առողջապահական կեանք ապրիլ, ձերբազատիլ գիրութենէ եւ մարզանքով զբաղիլ, որովհետեւ գիրութենէն տառապող անձերուն դիմադրողականութիւնը տկար կ'ըլլայ եւ անոնք աւելի հաւանականութիւն կ'ունենան հիւանդանալու:

C կենսանիւթի օրական կարիքը տղամարդոց համար մօտաւորապէս 90-95 mg է, իսկ կիներուն համար քիչ մը աւելի պակաս: Յոյ կանայք քիչ մը աւելի մեծ քանակի կարիք ունին, ինչ որ կրնան ապահովել օրական 5 հատ պտուղ եւ առատ ու տեսակաւոր կանաչեղէն ուտելով:

Շ ԿԵՆՍԱՆԻՒԹԸ ԿԸ ՆՊԱՍԵ ԵՐԵՆԱՆԵՐՈՒ ՈՐԵՂԻ ԱԾԻՆ

Քովենհակընի համալսարանի գիտականները հետազօտած են յոյ կնոջ օրականի մը եւ յանգած են այն եզրակացութեան, թէ կարգ մը նիւթերու տոկոսը կրնայ վատ անդրադարձ ունենալ երեխայի ուղեղի զարգացման վրայ:

Հետազօտութեան արդիւնքներուն համաձայն, C կենսանիւթը այն կարեւոր կենսանիւթն է, որ անհրաժեշտ է յոյ կնոջ: Անոր պակասը կարելի չէ սրբագրել, նոյնիսկ եթէ ծնելէ ետք երեխային տրուի C կենսանիւթի անհրաժեշտ չափաբաժինը:

Հաստատուած է, որ այն երեխաները, որոնք մօր արգանդին մէջ չեն ստացած C կենսանիւթի անհրաժեշտ չափաբաժինը, հետագային կ'ունենան տկար յիշողութիւն, կողմնորոշուելու դժուարութիւն եւ կեղծաւստի պակաս:

Ահա թէ ինչո՞ւ յոյ կինը կարեւորութեամբ նկատուի պէտք է առնէ այս իրողութիւնը, եթէ կ'ուզէ փայլուն միտքով երեխաներ աշխարհ բերել:

Ռաֆֆի Սիկատեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸՆ

- Սուրիոյ ֆուտպոլի հաւաքականը աւարտեց իր երրորդ ուսումնամարզական հաւաքը, որմէ ետք հաւաքականի մարզիչ Նապիլ Մաալուլ կարճ արձակուրդով մը մեկնեցաւ Թունուս: Հոկտեմբերին հաւաքականը Իմարաթի մէջ պիտի մասնակցի երեք բարեկամական մրցումներու, ուր պիտի հրաւիրուին նաեւ արտասահմանի մէջ հանդէս եկող սուրիացի խաղացողներ:

- Սուրիոյ ֆուտպոլի ախոյեան Ռեթան մասնակից խումբերը սկսան վերանորոգել խաղացողներուն պայմանագիրները, ինչպէս նաեւ կազմերուն միացնել տրեկ խաղացողներ:

- Սուրիոյ հաւաքականի խաղացող Սուհամմետ Օսման մաս կազմեց Զաթարի հուրեյթաթ խումբին:

- Հալեպի Հուրիէն եւ Դամասկոսի Մաճո խումբերը յառաջիկայ տարեշրջանին Սուրիոյ Ա. դասակարգի ախոյեանութեան գլխաւոր թեկնածուներն են:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԵՍՍԻ ՈՐՈՇԵՑ ՄԱՍ ԴԱՐՍԵԼՈՆԱՅԻ ՀԵՏ

Զաթալոնիայի Պարսելոնա խումբի արժանթինցի խաղացող Լիոնել Մեսսի միջազգային «Կոլ» լրատուամիջոցին հետ կատարած գրոյցին

ընթացքին, պաշտօնապէս յայտարարեց, որ այս տարեշրջանին դարձեալ պիտի մնայ սպանական խումբին հետ: Մեսսի իր որոշումը փոխելու պատճառին մասին հարցումին պատասխանելով ըսաւ, որ ընտանիքին անդամները կ'ուզեն մնալ Պարսելոնա, ինչպէս նաեւ իր փոքր մասշը լալով խնդրած է մնալ իր ընկերներուն հետ եւ չտեղափոխուիլ այլ երկիր: Արժանթինցի խաղացողը քննադատեց վարչութեան եւ մանաւանդ նախագահ Զաթարմոյի անծրագիր աշխատանքը, ինչպէս նաեւ յայտնեց, որ վերջին ձախողութիւններուն գլխաւոր պատասխանատուն ակումբին նախագահն է, որ խաղացողներուն միջեւ անախորժ մթնոլորտ մը ստեղծած է: Այս հանդիպումով Մեսսի վերջ տուաւ շուրջ մէկ ամսուան տեւողութեան յառաջացած լարուած մթնոլորտին: Աւելցնենք, որ խումբին տրանսֆերային մարզիչ Զումանը տարբեր առիթներով ըսաւ, որ Մեսսին եւ մնացեալ խաղացողները նոյն դիրքին վրայ են եւ չկայ խաղացող մը, որ իրաւասութիւն ունի միջամտելու իր գործին:

ԶՈՅՆԻՑ ԴԱՐՍԵԼՈՆԱ ԿԵՐԱԴՈՐՁԱՐ

Մէկ տարուան վարձքը ստանալէ ետք, Գերմանիոյ Պայերն Միունխէն խումբի պրագիլցի խաղացող Ֆիլիպ Զոյնիսո վերադարձաւ իր նախկին քաթալոնական ակումբ: Գերմանական ակումբին պաշտօնական կայքը տեղեկացուց, որ զոյգ ակումբները համաձայնած են Զոյնիսոյի Պարսելոնա վերադարձին շուրջ: Աւելցնենք, որ Անգլիոյ Արսենալը վերջերս փափաք յայտնած էր մէկ տարուան վարձքով կազմին միացնել Զոյնիսոն, սակայն ըստ լուրերուն, Պարսելոնայի տրանսֆերային մարզիչ Զումանը ուզած է իր կազմին հետ տեսնել պրագիլցի խաղացողը, որ անցեալ ամսուան ընթացքին Պարսելոնա Միունխէն հանդիպումին, յաջողած էր ի նպաստ իր կազմին նշանակել երկու կոլ:

ՆԵՅՄԱՐ ԴՍԱԿԱՅԵՐ ԺԱՅՐՈՎ ԿԱՐԱԿՈՒԵՑԱՐ

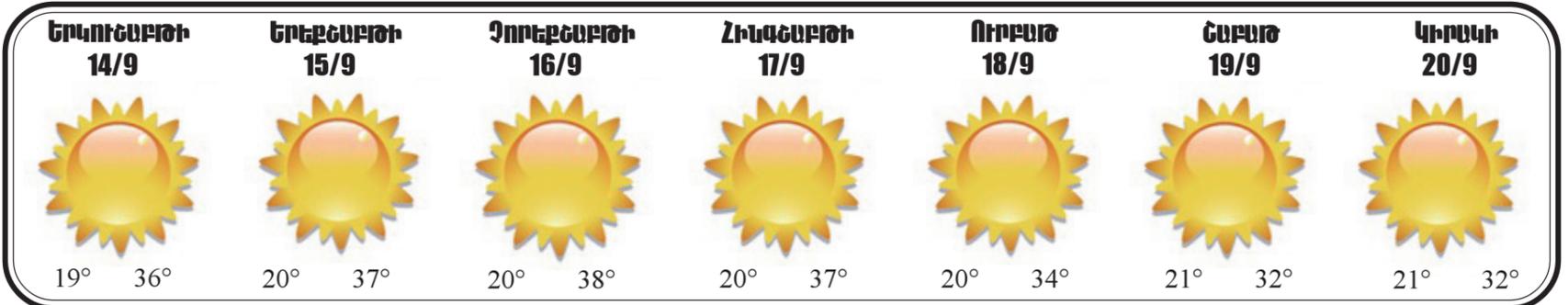
Ֆրանսայի բազմակի ախոյեան Փարիզ Սան Ժերմանի մամուլի ծառայութիւնը ակումբի պաշտօնական կայքին միջոցաւ յայտարարեց, որ խումբէն երեք խաղացողներ վարակուած են պսակածեւ ժահրով: Ըստ լուրերուն, պրագիլցի Նեյմար, Անխել Տի Մարիա եւ Լեանտրո Փարետեսի բժշկական քննութիւններու ենթարկուած են եւ քննութիւններուն արդիւնքը դրական եղած է: Ֆրանսայի մայրաքաղաքի խումբին երեք խաղացողները 14 օր մեկուսացման շրջան պիտի անցընեն եւ պիտի չմասնակցին խումբի փորձերուն: Աւելցնենք, որ Նեյմար մէկ տարիով երկարաձգեց իր պայմանագրութիւնը, եւ վերջ տուաւ Պարսելոնա տեղափոխուելու բոլոր տարածալուծութիւններուն:

Թիւ 21
Աւարտէ խաղը մէկ քայլով «ճերմակ քար»:

	e	q	ո	p	թ	յ	ճ	Կ	
8									8
7									7
6									6
5									5
4									4
3									3
2									2
1									1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

Նախորդ Թիւի Պատասխանն է d 5 #
 <ՍԼՍ-ի ձատրակի Յնձիւ.

ԳՈՅԺ

Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանը, Ազգային Վարչութիւնն ու Կրօնական Ժողովը սրտի խոր կակիծով կը գումծեն Բերիոյ Հայոց Թեմի Զահանայից Դասէն

ԱՐԺ. Տ. ՏԱՃԱՏ ԱՄԱԳ ԲՅՆՅ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Վախճանումը, որ պատահեցաւ Շաբաթ, 5 Սեպտեմբեր 2020-ին:

Թաղման կարգը կատարուեցաւ Երկուշաբթի, 7 Սեպտեմբեր 2020-ին, Հալէպի Սրբ. Քառասնից Մանկանց Մայր եկեղեցւոյ մէջ:

Այս տխուր առիթով, Թեմի Բարեշան Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեան, Ազգային Վարչութիւնն ու Կրօնական Ժողովը իրենց խորագգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն վախճանեալ քահանայ հոր ընտանիքին, հարազատներուն եւ քահանայից դասու հոգեւոր եղբայրներուն, աղօթելով առ բարձեալն Աստուած, որ քահանայ հոր հոգին խաղաղութեան մէջ պահէ եւ երկնքի արքայութեան արժանացնէ:

Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏՈՒԵԱԼՆԵՐ (ՔԱՂՈՒԾ՝ ԱՐԺ. Տ. ՅՈՒՍԻԿ Ա. ԲՅՆՅ. ՍԵՂՈՎԵԱՆԻ «ՎԱՐՔ ԲԱՅԱՆԱՅԻՑ ԲԵՐԻՈՅ ԹԵՄԻ» ԳԻՐՔԻՆ Բ. ՀԱՏՈՐԵՆ

S. Տաճատ Աւագ Քիւյ. Յակոբեան
Աւագանի անուամբ Տիգրան, որդի Յովսէփի եւ Նուարդի, ծնած է տիգրանակերտցի ծնողքէ, Գամիշլի, 1946-ին:

Նախնական կրթութիւնը ստացած է Գամիշլիի Ազգ. Եփրատ վարժարանէն, զոր աւարտած է 1959-ին: 1967-ին աւարտած է պետական վարժարանի երկրորդական բաժինը:

1970-1978 որպէս ուսուցիչ կը պաշտօնավարէ Գամիշլիի Ազգ. Եփրատ վարժարանին մէջ:

1976-ին կ'ընտրուի իր կեանքի ընկերը Սիրվարդ Շահինեանը, որուն հետ կը պսակուի Գամիշլիի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ եւ կ'ունենան հինգ զաւակներ:

1984-ին մուտք կը գործէ Անթիլիասի դպրեւանք, քահանայական դասընթացի հետեւելու:

Իր քահանայական ձեռնադրութիւնն ու օծումը տեղի կ'ունենան 15 Մարտ 1987-ին, Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ՝ Գերշ. Ս. Սուրեն Արք. Գաթարոյեանի ձեռնարկով, Գամիշլիի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ, խարտաւիլակութեամբ՝ Ճեզիրէի հայոց առաջնորդական փոխանորդ՝ Տ. Նորայր Ծ. Վրդ. Աշրգեանի, վերակոչուելով Տէր Տաճատ:

Քառասնօրեայ քահանայական պատրաստութեան շրջանը համանուն եկեղեցւոյ մէջ ամբողջացնելէ ետք, Առաջնորդին տնօրինութեամբ հոգեւոր հովիւ կը նշանակուի Գամիշլիի ծայրամասը գտնուող Մալքիէի (Տերիք) հայկական փոքրաթիւ գաղութին եւ տնօրէն ու ուսուցիչ՝ տեղւոյն Ազգ. Ազատութիւն վարժարանին:

Քահանայութեան շրջանին, Առաջնորդ Սրբազան Հօր գիտակցութեամբ եւ թելադրութեամբ կը ձեռնարկէ շինարարական աշխատանքներու:

Տէր Տաճատ մեծ կարեւորութիւն կու տայ կրթական ներքին կեանքին: Իբրեւ տնօրէն-ուսուցիչ, տեղւոյն ազգային վարժարանին մէջ կը պաշտօնավարէ աւելի քան տասնմէկ տարի՝ 1987-1999 ուսումնական տարեշրջաններուն:

1998-ին, առ ի գնահատանք իր տարիներու բարուք ծառայութեան, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետ զինք կը պարգևատրէ լանջախաչ կրելու իրաւունքով:

2017-ին Արամ Ա. Կաթողիկոս Աւագութեան տիտղոսը կը շնորհէ երեք քահանայ Հօր:

Տէր Տաճատ յատկանշուած է անկեղծութեան եւ հեզութեան նկարագրային վարուելակերպով, որուն շնորհիւ ան արժանացած է ծխական ժողովուրդին սիրոյն եւ համակրանքին:

Արժանապատիւ քահանայ Հայրը իր ետին ձգեց երկար տարիներու ուսուցչութեան եւ քահանայութեան վաստակ:

ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ. «ԴՊՐԵՎԱՆՔԸ ՎԵՐԱՆՈՐԴ ՆՈՒԻՐՈՒՄՈՎ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ»

«Անթիլիաս».-7 Սեպտեմբեր 2020-ին առաւօտեան, ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը այցելեց Դպրեւանք եւ իր հայրական խօսքը ուղղեց Դպրեւանքի աշակերտութեան:

Առաջին հերթին, Նորին Սրբութիւնը վերաշեշտեց Դպրեւանքի առաքելութիւնը, որ ուսումնէն ու գիտութենէն անդին Աստուծոյ ու ազգին Նուիրուելու կոչուած մարդու կազմաւորում է: Վեհափառ Հայրապետը նաեւ ըսաւ, որ Դպրեւանքին մէջ ջամբուած ուսումը իր այլազան լեզուներու ու գիտութիւններու ճամբով լայն դիւրութիւններ կ'ընծայէ աշակերտին իր համալսարանական ուսումը շարունակելու, ինչպէս նաեւ անձը լաւապէս կը գիտէ իր առաքելութիւնը ազդու կերպով կատարելու մեր եկեղեցւոյ ու ժողովուրդի կեանքին մէջ:

Ապա, Հայրապետը ըսաւ, որ Աստուծոյ օրհնութեամբ Դպրեւանքը միշտ հեռու մնաց համաճարակի ու տնտեսական տագնապի ստեղծած դժուարութիւններէն: Անցնող ամիսներուն դասընթացքները կանոնաւոր կատարուեցան, համաճարակի ընտելութիւնը եղաւ եւ ապահով կերպով Դպրեւանքը շարունակեց իր կրթական կեանքը: Հոկտեմբեր ամսուան սկիզբը Դպրեւանքը պիտի սկսի իր 2020-2021 կրթական տարեշրջանին եւ սպասելի է, որ յառաջիկայ շաբաթներու ընթացքին Սփիւռքի գաղութներէն աշակերտներ դիմեն Դպրեւանք:

Նորին Սրբութիւնը իր գնահատանքը յայտնեց Նախկին տեսչութեան անդամներուն՝ Հոգ. Տ. Պողոս Վրդ. Թիւքթեանին (Տեսուչ), Հոգ. Տ. Տաճատ Վրդ. Աշրգեանին (Հսկիչ), Հոգ. Տ. Չաւեն Վրդ. Նաճարեանին (Հսկիչ) եւ Հոգ. Տ. Օշին Վրդ. Չուալեթրեանեանին (Հսկիչ), որոնք անցեալ շրջանին Նուիրումով ծառայեցին Դպրեւանքին ներս: Հայրապետը նաեւ ողջունեց Գերշ. Ս. Մեղրիկ Եպս. Բարիքեանը, որ, վստահաբար, որպէս տեսուչ նոյն Նուիրումով պիտի ծառայէ Դպրեւանքին, իր հետ ունենալով երկու հսկիչներ՝ Հոգ. Տ. Գեորգ Արք. Գարակէօզեան եւ Հոգ. Տ. Յակոբ Արք. Եագուպեան:

Իր եզրափակիչ խօսքին մէջ Նորին Սրբութիւնը ըսաւ, որ Դպրեւանքը մեր եկեղեցւոյ կեանքին ու մեր ժողովուրդի սրտին մէջ յատուկ տեղ ունի: Մենք բոլորս դպրեւանքի եղած ենք եւ Դպրեւանքի ճամբով մեր ծառայութիւնը կատարած ենք ազգին, հայրենիքին ու եկեղեցիին: Վստահ ենք, որ այս նախանձախնդրութեամբ Դպրեւանքը պիտի շարունակէ իր հոգեմտաւոր առաքելութեան:

ՀՅՂ ԲԻՐՈՅԻՆ, ՀՕՄ-ԻՆ ԵՒ ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՕԺԱՆՂԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՇԽՈՒԹԻՆԱԻ ՆԱԵՒ ՃԵՉԻՐԷԻ ՏԵՐԻՔ ԵՒ ՀԱՍԻՉԷ ԸՐԶԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Նկատի ունենալով վերջին շրջանին ճեզիրէի շրջաններուն մէջ եւս պսակածեւ ծաիրի համաճարակին տարածումը, տնտեսական տագնապն ու անոր առնչուող զանազան դժուարութիւնները, ինչպէս նաեւ Հասիչէի ջուրի տագնապը, Ճեզիրէի շրջաններուն մէջ տեղի ունեցաւ ՀՅԴ Բիւրոյին, ՀՕՄ-ին եւ ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Կաթողիկոսին կողմէ տրամադրուած օժանդակութեան բաշխումը տեղւոյն հայ ընտանիքներուն:

Ուրբաթ, 28 Օգոստոս 2020-ին Հասիչէի հայ ընտանիքներուն բաշխուեցան հականեխիչ դեղեր, մաքրութեան անհրաժեշտ նիւթեր, ինչպէս նաեւ ըմպելի ջուրի սնտուկներ, իսկ Կիրակի, 30 Օգոստոս 2020-ին Գամիշլիէն ազգային պատուիրակութիւն մը մեկնեցաւ Տերիք, Տերիքի հայ ընտանիքներուն նոյն կողմերէն հասած նիւթական նպաստը բաշխելու եւ ազգային վարժարանին հականեխիչ դեղեր, դիմակներ եւ մաքրութեան անհրաժեշտ նիւթեր տրամադրելու համար:

ՏԵՐԻՔԻ Ա. ԱՍՏՈՒԱՍՄԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ՈՒՄՏԻ ՕՐ

Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեան ընդառաջելով Ճեզիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Լեւոն Վրդ. Եղիայեանի առաջարկին, 8 Սեպտեմբերը պաշտօնապէս հռչակեց Տերիքի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ անուանակոչութեան եւ ուխտի օր:

Կիրակի, 6 Սեպտեմբեր 2020-ի առաւօտեան, Ճեզիրէի Առաջնորդական Փոխանորդը մեկնեցաւ Տերիք ընկերակցութեամբ Արժ. Տ. Պսակ Քիւյ. Պերպերեանի, թաղականութեան նորընտիր անդամներուն եւ Հոգեաբարձութեան:

Արդարեւ, եկեղեցւոյ մէջ Ճեզիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Լեւոն Վրդ. Եղիայեան եկեղեցւոյ անուանակոչութեան եւ ուխտի օրուան անդրանիկ Սուրբ եւ Ամմահ Պատարագը մատուցեց (դռնփակ):

Դիւան
Ազգային Առաջնորդարանի